

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

20^E JAARGANG

WOENSDAG 24 APRIL 1935

No. 1008

COMMISSIE VAN REDACTIE:

P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Tinbergen; F. de Vries en
 H. M. H. A. van der Valk (Redacteur-Secretaris).

Redactie-adres: Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Economisch-Statistisch Kwartaalbericht f 1.—. Leden en donateurs ontvangen het weekblad en het Kwartaalbericht gratis en een reductie op de verdere publicaties.

INHOUD.

	Blz.
DE BEVOLKINGSRUBBER EN DE INDIVIDUEELE RESTRICTIE door J. F. Haccoû	382
De huwelijksvruchtbaarheid in Nederland door Jhr. Mr. J. Schuurbeque Boeije	384
Ontwikkeling van de wereldkoopvaardijvloot en de wereldscheepvaart in 1934	386
De Rijksmiddelen over Maart 1935	387
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De houding van het Nationaal-Socialisme in Duitsland ten opzichte van de concentratiebeweging en de concernvorming door Dr. R. Rosendorff ..	388
De Zweedsche staat veroordeeld tot erkenning van de goudclausule door Dr. R. Aschenbrenner	390
AANTEKENINGEN:	
Wijziging van de economische politiek van Tsjecho-Slowakije?	390
Daling van de kosten van levensonderhoud	391
Geringe vermindering van de Staatsschuld in 1934 ..	391
BOEKAANKONDIGINGEN:	
Insurance against Credit Risks	392
Die Anlagepolitik der Sparkassen	392
MAANDGIFTERS:	
Overzicht van den stand der Rijksmiddelen	392
STATISTIEKEN	393—396
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten.	

23 APRIL 1935.

De naderende maandswisseling doet haar invloed op de geldmarkt gelden. De geldkoersen zijn deze week weder aangetrokken. Het ziet er naar uit, of men de eerste weken nog met hogere geldkoersen rekening zal moeten houden. De rente voor drie-maandsbankaccepten is tot 4¼ pCt. aangetrokken. Prolongatie noteerde 3½—3¼—4—3¼—4¼ pCt. Call noteerde 3½ pCt.

De in beleggingskringen veel besproken inschrijving op schatkistpapier voor een totaal bedrag van f 45 miljoen had het volgende resultaat:

In miljoenen Gulden.

	ingeschr.	toegew.	prijs	rendement
3-maands	10,7	7,8	989,67	4 pCt.
6-maands	6,3	5,6	978,21	4¼ „
3 pCt. 1-jaars .	31,3	28,6	990,50	4 „

* * *

Door de feestdagen was het op de wisselmarkt stil. Groote koersfluctuaties vonden niet plaats. De hoge Dollarkoers en het nog steeds groote agio op Ponden, Dollars en Francs wijzen er op, dat het vertrouwen in de toekomst toch nog niet algemeen is. Donderdag 11. gaf de Dollarkoers nog aanleiding tot een goudremise naar New-York; na dien datum is er geen goud meer geëxporteerd. De Dollar sloot op 1.48½. Ponden veranderden maar weinig; van 7.20 liep de koers op 7.18½ terug. De \$/£ blijft zich rond de 4.85 bewegen. Fransche Francs lagen flauwer; zij kwamen van 9.78 op 9.76. Belga's liepen tot op 25.05 terug. Marken noteerden tenslotte ca. 59.60, na op 59.70 de week begonnen te zijn. De verschillende soorten Sperrmarken noteeren alle eender flauwer; de omzetten zijn sterk verminderd. Ook in de overname van het risico der op Sonder-konto gestorte bedragen is een sterke vermindering gekomen. Wel valt er eenige handel te constateeren in z.g. Nieuwe Clearing. Canadeesche Dollars 1.47½.

Zooals reeds vermeld, doen Ponden, Dollars en Francs op latere levering nog steeds een hoog agio. De laatste noteeringen voor één- en drie-maanden waren voor Ponden 6 resp. 13 p., voor Dollars 1½ resp. 2¼ p., voor Francs 6 resp. 11 p., alles boven kassa. Zwitsersche Francs op drie maanden liggen nog steeds aangeboden, ca. 1.20 onder contant.

Voor gouden munten — zij het dan ook voor kleine postjes — blijft hier geregeld vraag bestaan. Sovereigns noteerden 12.46, Eagles 2.52½, Gouden tientjes 10.25. Baren, levering Amsterdam, doen f 1.656, levering Londen f 1.657 per kg fijn.

DE BEVOLKINGSRUBBER EN DE INDIVIDUEELE RESTRICTIE.

Nu, nadat met ingang van 1 Januari jl. de individueele beperking reeds in de Residentie Banka en Onderhoorigheden en in het vrijgebied van de Residentie Riouw en Onderhoorigheden was ingevoerd, zij van 1 April af ook in Atjeh, Sumatra's Oostkust en Tapanoeli haar intrede heeft gedaan, verdient deze methode de nadere opmerksaamheid. De invoering is een uitvloeisel van de toezeggingen, welke de Regering indertijd heeft gedaan om voor de bevolkingsrubber een zoo goed mogelijke regeling te treffen en is de eerste schrede op den weg, die ertoe moet leiden ook aan de bevolking in zoo groot mogelijke mate het „profijt” van het ingrijpen in den omvang van het aanbod te brengen.

Wij schrijven „in zoo groot mogelijke mate” en „profijt”, daarmede de inzichten van de Indische overheidsinstanties vertolkend; deze toch leven zeer overwegend in de gelukkige illusie, dat de restrictie aan de bevolking voordeel heeft gebracht en wie in Februari den Directeur van Binnenlandsch Bestuur in den Volksraad heeft beluisterd, heeft vernomen, dat de productie van bevolkingsrubber gedurende de 7 restrictie-maanden van 1934 op een basis van 130.000 ton per jaar geschiedde en dat de bevolking een bedrag in handen kreeg, dat, ongeveer even groot als dat van 1931, meer dan het dubbele van 1932 en nog ongeveer 10 pCt. meer dan in 1933 bedroeg. Alles tezamen een beeld, dat verheugend zou zijn, ware het niet, dat de omstandigheden zoozeer verschillen, dat de vergelijking niet opgaat.

Eenige jaren geleden hebben wij in dit weekblad ¹⁾ een analyse van de bevolkingsrubber gegeven, waaruit blijkt, dat juist dergelijke vergelijkingen met groote voorzichtigheid moeten worden gemaakt. De man, die na zijn dagelijksche behoeften te hebben bevredigd, nog één dubbeltje uit zijn spaarpot neemt, is tenslotte zeer waarschijnlijk beter af dan hij, die een inkomen van twee dubbeltjes heeft en toch krijgt deze tweemaal zooveel in handen. Dit op zichzelf zegt dus natuurlijk niets, indien de omstandigheden, waaronder dit dubbele bedrag werd verkregen, niet vermeld worden en nu is het een feit, dat, terwijl rubberwinning in 1932 en begin 1933 nagenoeg geheel was geworden tot middel om kasgeld te verkrijgen en daarnaast tot nevenmiddel van levensonderhoud, de prijsstijging van eind 1933/1934 veel arbeiders naar de rubberstreken bracht en rubbertap weer één der middelen werd om in het bestaan te voorzien. De in 1934 ingezette prijsdaling leidde er evenwel toe — vide de 20ste Berichtgeving (Econ. Weekblad d.d. 30 November 1934, pag. 1876/1880) — dat de rubberwinning weer meer gezinsarbeid werd; voor Tapanoeli b.v. lezen wij, dat in het derde kwartaal van 1934 de grootere tuinbezitters, die met gehuurde koelies werkten, de productie moesten staken. Ook uit Atjeh en van Sumatra's Westkust worden b.v. dergelijke mededeelingen gedaan. Doch dan blijkt daaruit tevens, dat des Directeurs mededeeling niet zonder meer inhoudt, dat de profijten nu zoo groot zijn geweest als zij doet veronderstellen en zelfs in zekeren zin suggereert.

Wel doet zulks vermoeden de meening van talrijke Hoofden van Gewestelijk Bestuur, dat de bevolking met de restrictie ingenomen was, en ongetwijfeld waren de ontvangsten in den aanvang ook groter, doch voor alle partijen bij de rubberbeperkingsregeling heeft deze de meeste vruchten afgeworpen... vóórdat zij werd ingevoerd. Toen anticipeerde de markt op het komende experiment, terwijl de omvang der productie niet beperkt werd; na de invoering der regeling echter werd de positie van de producenten er niet beter op en vooral de bevolkingstappers zagén

¹⁾ Zie E.-S.B. van 14 December 1932 en van 18 Januari 1933.

hun provenuen gedrukt door een heffing van 10 cts. per pond droog en een evenredige heffing voor natte rubber. Dit was een zware last, doch aanvankelijk bleef het prijsniveau nog boven de 20 cts. fob. en drukte het uitvoerrecht nog niet in zijn volle zwaarte. Door de differentiatie in zijn voordeel te gebruiken (kleinere vochtigheidsgraad dan voor de omrekening door de douane werd gebruikt b.v.) en door intergewestelijk vervoer ook kon de handelaar het uitvoerrecht ten deele ontgaan en zodoende tevens aan den tapper een hooger prijs geven. Doch geleidelijk werden de bestaande leemten opgeheven en daarmede dus de druk van het uitvoerrecht verzwaaard.

Ook langs een anderen, duurzamer en derhalve nuttiger, weg zocht de bevolking een grooter inkomen in de rubber. Mede met behulp van het Volkscredietwezen werden meer en meer goedkoopere bereidingsinstallaties aangeschaft, bestaande, vide de evengemelde „Berichtgeving”, uit een stel handmangels en een rookhuisje. Mede door de intensieve propaganda-campagne valt er een stijgende belangstelling voor de bereiding van een voor de wereldmarkt geschikt product waar te nemen. Smoked sheet geniet de voorkeur, hetgeen begrijpelijk is, omdat daarbij de kans geringer is, dat het product spoedig minderwaardig wordt door het optreden van schimmelvorming of de werking der in de sheets tengevolge van onvolledig zorgvuldige behandeling aanwezige stoffen.

Voor den aankoop der installaties worden faciliteiten verleend; wederom aan de evengemelde „Berichtgeving” ontleenen wij daaromtrent het volgende met betrekking tot Bandjermasin: de Volkscredietbank daar verstrekt leeningen tegen een rente van 6 pCt., de helft van de totale leensom wordt door het bijzonder uitvoerrecht, dat in verband met de restrictie wordt geheven, gegarandeerd; zoodra echter de bereiding van een marktwaardig product voldeende zal zijn ingeburgerd, zullen de faciliteiten vervallen.

Aan dezen loop van zaken zitten een tweetal problemen vast, welke wij hier even naar voren willen brengen, nl. ten eerste, dat hier op een toe te juichen wijze het bijzonder uitvoerrecht wordt dienstbaar gemaakt aan hen, die het tenslotte opbrengen, hoewel het ons voorkomt, dat de credietverleening op zichzelf niet onverdeeld gunstig is. Hier wordt gepoogd de remilling in Singapore uit te schakelen om, een gemeenplaats van den tegenwoordigen tijd gebruikend, „het geld in eigen land te houden”. Doch ook hier weer gaat niet alleen het initiatief, doch zelfs ten deele de verstrekking der middelen uit van het Westen en of op deze wijze spaarzin en spaardrang bevorderd worden, blijft de vraag, terwijl deze voor de toekomst, bij vervanging der mangels, toch noodig zullen zijn.

Belangrijker is evenwel de positie, welke de bevolkingsrubber in de toekomst te midden der producenten zal innemen. De prijs, welken de Inlander krijgt, wordt verhoogd, doordat de transportkosten lager worden en de herbereidingskosten vervallen; het kritieke punt, waarop de Inlander den tap staakt, wordt dus verplaatst, waarbij wij dan afzien van de zekere mate van verstarring, welke de verzamelnijverheid door de invoering van werktuigen krijgt, omdat deze o.i. van zeer weinig betekenis zal zijn.

Doch door deze verplaatsing van het punt van staken van den tap, naar een lager opbrengst-niveau, wordt de handhaving der restrictie, doch ook de positie van de op Westerschen voet gedreven landbouwnijverheid moeilijker; de handhaving der restrictie, omdat de drang naar productie groter wordt (de revenuen zijn beter) en het dus moeilijker wordt den uitvoer binnen de perken te houden. Vermoedelijk zal het resultaat van deze verbetering der voortbrenging worden een verhooging van het bijzonder uitvoerrecht voor de gebieden, waarvoor

de individueele beperking niet mogelijk wordt, waardoor het voordeel dus grootendeels aan de gemeenschap komt.

Doch ook, de positie van de bevolkingsrubber tegenover de Westersche ondernemingen wordt aanzienlijk versterkt. Eens toch zal aan deze restrictie een einde komen en dan treedt de bevolkingsrubber in den strijd met een verbeterd product, dus met vergroote concurrentiekracht, evenwel zonder de groote kosten, welke die ondernemingen hebben. Dan zal de bevolkingsrubber met haar sterk vergroot areaal en haar marktwaardig product op het prijsniveau der markt een invloed kunnen oefenen, welke veel beslissender kan zijn dan die van vóór de beperkingsregeling. Daarbij zal vooral van belang zijn de verhouding tusschen wereldproductie en -consumptie, welke dan zal bestaan.

Voor het heden echter meenen wij, dat de Directeur B. B. en de Hoofden van Gewestelijk Bestuur de naaste toekomst te rooskleurig zien. In de achter ons liggende periode waren nog geen groote moeilijkheden te duchten. Wel werd tengevolge van het uitvoerrecht het provendu sterk gereduceerd, doch tot October bleef de uitgevoerde hoeveelheid op een hoog niveau en daarna eerst daalde deze, mede door voorraadvorming; voor 1935 echter wordt de positie o.i. aanzienlijk moeilijker. Het prijsniveau niigt voortdurend tot dalen, en zelfs de verscherping der restrictie bracht slechts een tijdelijk herstel; de wereldtoestand versombert steeds meer, de maanden van het grootste rubberverbruik zijn reeds ten deele verstreken, zoodat later ook een sterke stimulans voor de prijsverbetering wordt verzwakt. En daarnaast wordt de voor export toegelaten hoeveelheid verminderd door de verscherping der restrictie enerzijds en het in 1934 teveel uitgevoerde anderzijds. Terwijl in de restrictie-maanden van 1934 de uitvoer op een basis van 130.000 ton geschiedde, staat 1935 voor de bevolkingsrubber slechts toe: $114.650 \div 8.052 = 106.598$ tons. Niet alleen een achteruitgang in hoeveelheid, doch ook de groote voortbrengingsmogelijkheid (bijna 100.000 tons) en het prijsniveau van de eerste 5 maanden van 1934 ontbreken.

Dat met kracht naar de invoering der individueele restrictie wordt gestreefd, is derhalve begrijpelijk. Daardoor wordt de opbrengst voor den tapper vergroot.

Voor den overgang naar deze nieuwe wijze was het natuurlijk een eerste vereischte een maatstaf te vinden, volgens welke ieder zijn aandeel toegewezen kreeg. Men begon derhalve met het tellen van de boomen en bij de proeftellingen kwam aan het licht, dat de gegevens, over welke de belasting-administratie beschikte, zeer aanzienlijk te laag waren. Terwijl b.v. voor de marga's Rambang Soekoe, Gedoeng Agoeng Woeleng Doesoan in het Palembangse de belastingregistratie bijna 900.000 boomen omvatte, bleek bij taxatie reeds, dat dit aantal in werkelijkheid de 2.000.000 benaderde.

Voor de gewesten, waar de individueele restrictie bestaat, vond de telling plaats; voor het eiland Banka kwam men b.v. tot een totaal aantal van ruim 10.900.000 stuks, waarvan bijna 4.700.000 in tap zijn of zijn geweest, voor het eiland Billiton op rond 700.000; wel een bewijs, welk een werk hieraan vast zit.

Doch hiermede alleen was men er nog niet; deze basis zonder meer brengt de belangen der kleine planters wel zeer sterk in het gedrang tegenover die van de bezitters van groote tuinen en in dit licht beschouwd, valt het niet te verwonderen, dat de Directeur B. B. dan ook in den Volksraad moest constateeren, dat de begeerte naar individueele restrictie aanmerkelijk is verminderd, de Wester-Afdeeling van Borneo b.v. handhaving van het uitvoerrecht wenscht, terwijl Djambi, Palembang en Sumatra's Westkust een afwachtende houding aannemen.

Bovendien diende bepaald te worden, welke boomen

wel en welke niet voor de bepaling der quota's in aanmerking komen. Was ook deze vaststelling geschied en tevens, op basis van de uitvoeren in vorige jaren, het basisquotum vastgesteld, dan kon dus de standaardproductie per „basis-boom” per jaar worden vastgesteld; de cijfers zijn voor Banka, Riouw, Tapanoeli, Sumatra's Oostkust en Atjeh resp. 0.21, 0.77, 0.35, 0.7 en 0.32 kg per jaar.

Blijkens de mededeeling van den Directeur B. B. is de „basis-boom” de tapbare, reeds vroeger getapte boom. Dit beteekent dus een bevoordeeling van den kleinen bezitter, die zelf of met zijn gezin ook in de moeilijke jaren tuintje tapte, tegenover den bezitter van veel boomen, die in dien tijd, voor zoover hij niet zelf tapte of in deeltap kon laten werken, de boomen met rust moest laten. Wel zeer sterk komt hier het belang van den kleinen man op den voorgrond, doch even sterk komt het gemis aan een logisch verband met de oorzaak der restrictie tot uiting; de idee der beperking toch gaat ervan uit, dat er overproductie is en dat ieder daarvoor een even groote verantwoordelijkheid draagt. Door den kleinen man te bevoordeelen, wordt bovendien uit het oog verloren, dat er verschil bestaat in economische voortbrengingsmoete tusschen op verschillende plaatsen gelegen tuinen, terwijl tevens geheel wordt verwaarloosd de beteekenis, welke de rubber voor den bezitter heeft. Deze vaststelling van de basis dient dan ook niet als een economischen, doch allereerst als een *socialen* maatregel te worden gezien en getoetst en dan gelooven wij, dat naar een zoo goed mogelijke regeling gestreefd is, hoewel het ook dan nog onlogisch is, indien, terwijl het standaardcijfer voor de bevolkingsrubber, dank zij het tapbaarworden van jonge aanplantingen met de jaren stijgt, de bezitters dier aanplantingen daarvan niet, doch anderen daarvan wel profijt zouden trekken.

Uit de gegeven eenheidscijfers, welke als basiscijfers dus zonder aftrek van een restrictie-percentage zijn, blijkt echter, dat de positie der tuinbezitters nu niet zoo florissant wordt en speciaal de kleine man, die vroeger door vermeerdering van productie, via gezinsarbeid, kon pogen een verlies aan prijs te compenseeren, wordt thans aan een limiet gebonden, een limiet, die voor hem, die onder Riouw behoort, hoog is in vergelijking met die voor den kleinen Bankanees, mede een der zeer zwakke, en o.i. onlogische, consequenties der uitvoering. Men zal ons tegenwerpen „la critique est aisée”, doch dan moeten wij onze meening, geuit in het nummer van dit weekblad d.d. 2 Mei 1934, in herinnering brengen; toen reeds waren wij voor de bevolkingsrubber niet zeer optimistisch met betrekking tot het resultaat eener gedwongen beperking en sedert is onze indruk zeker niet verbeterd. Wel krijgt bij individueele restrictie de tapper een grootere opbrengst per eenheid product, doch of tenslotte het nadeel voor den kleinen man van de fixatie zijner productie niet grooter zal zijn, of ook de beperking voor de grootere bezitters niet minder gunstig zal zijn en of tenslotte het algemeen belang met een nog minder economische productie is gediend, ziedaar een drietal vragen, waarop de toekomst een uiterst belangwekkend antwoord zal geven.

En dan de controle op de naleving! Aan een systeem van verboden heeft men niets, indien niet het apparaat aanwezig is voor de controle op de naleving; dat het apparaat wel weer omvangrijk zal moeten worden om smokkelen naar gebieden zonder individueele restrictie te voorkomen en overigens de naleving te controleeren, behoeft geen betoog en de kosten daarvan, alsmede die voor de research en propaganda zullen van de belanghebbenden moeten worden verkregen, wederom in den vorm van een heffing, welke dus de opbrengst verlaagt en dit voordeel der individueele restrictie ten deele teniet doet! Het experiment is de belangstelling waard.

J. F. H.

DE HUWELIJKSVRUCHTBAARHEID IN NEDERLAND.

Hoewel het aantal gehuwde vrouwen, dat den leeftijd van 50 jaren nog niet bereikt heeft, in verhouding tot het totaal aantal vrouwen stijgende is en ook het aantal huwenden per 1000 inwoners, hooger dan vroeger is, blijft het gemiddeld geboortecijfer, dat in 1876 een topcijfer bereikte, nog geregeld verder dalen.

Het kan dan ook niet anders, of de vruchtbaarheid neemt af. In de Inleidingen tot de uitkomsten van de verschillende volkstellingen werden dienaangaande geregeld cijfers opgenomen, welke het gemiddeld aantal wettige geboorten per 1000 gehuwde vrouwen beneden 50 jaar weergeven. Vertoonen deze in de jaren 1870—'79 een hoogtepunt, nl. 306.41, in 1900—'09 was dit gemiddelde reeds gedaald tot 260.81 en in de beide volgende decennia tot 216.09 en 184.51. Splitst men nu de laatste periode in twee tijdvakken dan bedragen de percentages voor 1921—'25 en 1926—'30 resp. 196.83 en 172.20. De daling is derhalve wel zeer krachtig, vooral sedert 1926.

Deze cijfers hebben echter met hun deugden hun gebreken. Immers, om een enkel voorbeeld te noemen, bij de berekeningen tellen mede de gehuwde vrouwen, die geen kinderen hebben en verder wordt met de vruchtbaarheidsperiode bij de vrouw geen rekening gehouden.

Aan de hand van de uitkomsten van de in 1930 gehouden volkstelling heeft het Centraal Bureau voor de Statistiek nu een z.g. huwelijksvruchtbaarheidsstatistiek opgesteld, waaraan niet de vruchtbaarheid van de vrouw, doch die van het huwelijk als zoodanig ten grondslag ligt.

Uit de telkaarten sorteerde men die, welke betrekking hadden op huwelijken met volledigen vruchtbaarheidsduur, d.w.z. de verbintenissen, welke minstens gedurende 20 jaren in de vruchtbaarheidsperiode van de vrouw bestaan hadden. Als grens van deze laatste nam men aan het 44ste levensjaar, zoodat voor bewerking alleen in aanmerking konden komen de kaarten van gehuwde vrouwen, die in 1910 of eerder op 24-jarigen leeftijd en jonger huwden. Verder gold als vereischte, dat het huwelijk op den datum van de telling nog bijeen was.

Zoodoende verkreeg men de beschikking over 275.594 echtparen met in het geheel 1.670.796 levendgeborenen kinderen, waarvan inmiddels reeds 324.481 overleden waren. Per echtpaar werden derhalve gemiddeld 6.06 kinderen geboren en waren gemiddeld 1.18 kinderen overleden. Van de levendgeborenen was 19.42 pCt. overleden. Maakt men een onderscheiding naar de verschillende gemeentegroepen, dan ziet men de volgende verhoudingen:

Aantal inwoners	Per echtpaar geboren	Per echtpaar overleden	Van de levendgeborenen overleden
Beneden 5000	6.53	1.30	19.83
5001—20.000	6.35	1.23	19.34
20.001—100.000	6.24	1.27	20.34
Meer dan 100.000	5.31	0.97	18.30

Er bestond derhalve een vrij belangrijk onderscheid tusschen de grootste gemeenten, waar mortaliteit en nataliteit het laagst, en de kleinste gemeenten, waar deze de hoogste cijfers te zien gaven. In vroeger jaren toen de gemiddelden veel hooger waren dan over latere perioden was dit juist andersom.

Bij rangschikking van de echtparen naar het aantal daaruit voortgekomen kinderen, verkrijgt men de in den eerstvolgenden staat opgenomen resultaten.

Merkwaardig is, dat in de gemeenten met een lager inwonertal dan 20.000 het aantal echtparen zonder kinderen hooger blijkt te zijn dan het aantal echtparen met 1 kind, terwijl men in de grootere gemeenten juist het omgekeerde ziet. Gemeten over het geheele Rijk en verder in de gemeenten met meer dan 20.000 inwoners, geven de echtparen met 3 kinderen

Aantal levend geboren kinderen	Aantal echtparen				
	Het Rijk	Gemeenten met			
		Minder dan 5000 inw.	5001—20000 inwoners	20001—100000 inwoners	100000 en meer inw.
0	12745	2395	3402	2503	4445
1	13415	2261	3214	2595	5345
2	26383	4513	6688	5308	9874
3	29413	5284	7913	6099	10117
4	18363	5327	8037	5962	9037
5	25988	5181	7543	5554	7710
6	23767	4973	7164	5076	6554
7	21842	4541	6910	4758	5633
8	20386	4511	6432	4391	5052
9	18754	4132	6113	4128	4381
10	16316	3733	5200	3715	3668
11 en meer	38222	9594	12101	8761	7766

en in de gemeenten met minder dan 20.000 inwoners de echtparen met 4 kinderen de hoogste aantallen te zien. Verder is het aantal kinderrijke, — nl. met 11 en meer kinderen —, gezinnen in de kleinere gemeenten aanzienlijk hooger dan in de grootere gemeenten.

Het feit, dat het geboortecijfer zich nog steeds in dalende richting voortbeweegt, neemt echter niet weg, dat er toch nog een aantal zeer groote gezinnen bestaat. Zoo vond men 72 gezinnen met ieder 20 kinderen; 10 met 23 kinderen en 2 met 26 kinderen. Zij bleven echter lang niet alle in leven; de dood nam hier vaak groote offers tot zich.

Stelt men nu het aantal echtparen in het Rijk en in de verschillende groepen van gemeenten telkens = 100, dan verkrijgt men bij samenvatting van verschillende aantallen van kinderen de volgende resultaten:

Aantal kinderen	Rijk	Gemeenten met			
		minder dan 5000 inw.	5001—2000 inw.	20001—100000 inw.	meer dan 100000 inw.
geen . . .	4.62	4.24	4.21	4.25	5.59
1 en 2 . .	14.43	11.99	12.26	13.43	19.23
3 en 4 . .	20.95	18.79	19.75	20.49	24.06
5 en 6 . .	18.05	17.99	17.21	18.06	17.92
7 en 8 . .	15.31	16.03	16.53	15.54	13.54
9 en 10 . .	12.72	13.93	14.01	12.13	10.12
11 en meer	13.87	16.09	14.90	14.90	9.76

Voor de kinderlooze gezinnen ziet men dus in de grootste gemeenten de hoogste verhoudingscijfers. Neemt men de echtparen met 1—4 kinderen tezamen, dan vindt men voor hen in de grootste gemeenten 43.29 pCt. van het totaal tegen 30.78 pCt. in de kleinste gemeenten. In de grootste gemeenten geven de echtparen met 3 kinderen (12.17 pCt.) het hoogste gemiddelde. Zeer groot is het verschil tusschen de grootste en kleinste gemeenten, waar het de gezinnen met 11 en meer kinderen betreft.

Van alle kinderlooze gezinnen is 34.90 pCt. in de grootste en 18.78 pCt. in de kleinste gemeenten te vinden. Het grootste gedeelte der gezinnen waaruit 11 en meer kinderen geboren werden, treft men aan in de gemeenten met 5001—20.000 zielen, nl. 31.66 pCt. en het kleinste contingent in de grootste gemeenten, 20.32 pCt.

Een belangrijke invloed op de vruchtbaarheid van het huwelijk moet worden toegekend aan den leeftijd van den man bij het aangaan van het huwelijk, gelijk blijkt uit onderstaande samenvatting van het aantal levend geboren kinderen per 100 mannen van iedere leeftijdsklasse. Hoe ouder de mannen bij het sluiten van het huwelijk waren, des te grooter was het percentage van de kinderlooze echtverbintenissen. Bij de mannen van den jongsten leeftijd komen kinderlooze huwelijken dan ook het minst voor. Trekken we nog een vergelijking, dan blijken de mannen van 40 jaar en ouder bij het tweede kind reeds het hoogste ge-

middelste (11.37) te bereiken. Bij de mannen van 20—24 jaar ligt dit punt bij het 4e kind (10.15) en bij de jongste groep bij het 8ste kind (9.24). De verschillen tusschen deze beide categorieën zijn dus wel zeer groot.

Aantal levendgeboren kinderen	Leeftijd van den man bij aangaan v. h. huwelijk					
	Bened. 20 jaar	20-24 jaar	25-29 jaar	30-34 jaar	35-39 jaar	40 jaar en ouder
0	2.75	3.62	5.24	6.89	7.—	7.58
1 en 2	9.37	12.48	16.—	17.61	18.62	19.28
3 en 4	16.55	20.09	22.03	21.71	20.80	20.—
5 en 6	16.90	18.45	17.98	16.79	16.76	17.32
7 en 8	17.40	16.17	14.54	14.36	13.77	14.45
9 en 10.....	15.52	13.70	11.96	10.90	11.03	10.85
11 en meer ..	21.49	15.50	12.24	11.72	12.01	10.52

De oudere mannen geven tot en met het vierde kind de hoogste percentages, doch nadien blijven de hoogere gemiddelden ten name van de jongere generaties.

Zeer uiteenlopende resultaten verkrijgt men bij vergelijking van de gegevens der grootste en de kleinste gemeenten van het land, met name wanneer men deze verdeelt naar een kinderental van 1—6 en 7 en meer, gelijk hieronder geschied is.

Aantal kinderen	Leeftijd van den man					
	Bened. 24 jaar	30-34 jaar	35-39 jaar	20-24 jaar	25-29 jaar	40 jaar en ouder

Het Rijk.

0	2.75	3.62	5.24	6.89	7.—	7.58
1—6	42.82	51.02	56.01	56.11	56.18	56.60
7 en meer....	54.41	45.37	38.74	36.98	36.81	35.82

Gemeenten met minder dan 5000 inwoners.

0	1.77	3.43	4.70	5.71	5.31	5.25
1—6	41.13	48.05	49.70	49.25	46.17	52.—
7 en meer....	57.07	48.52	45.48	45.05	48.46	42.57

Gemeenten met meer dan 100.000 inwoners.

0	2.95	4.21	6.55	9.83	10.12	12.94
1—6	46.43	57.41	66.57	66.97	70.23	66.67
7 en meer....	50.62	38.41	27.87	23.17	19.64	20.39

Zoo is in de grootste gemeenten het aantal kinderlooze huwelijken op alle leeftijden van den man naar verhouding hooger dan het voor het geheele Rijk bevonden gemiddelde; in de kleinste gemeenten blijft het gemiddelde steeds beneden dat van het Rijk. Eenzelfde verschijnsel ziet men bij de huwelijken, waar 6 of minder kinderen geboren werden. Bij een grooter kinderental dan 6 liggen de verhoudingen geheel andersom. Met het klimmen van den leeftijd van den man nemen de verschillen tusschen de gemiddelden voor de kleinste en de grootste gemeenten toe.

Zijn dus de huwelijken van oudere mannen minder vruchtbaar over het algemeen dan die van jongere, — welke vruchtbaarheid daalt, naarmate de gemeenten grooter zijn, — hiertegenover staat echter, dat de relatieve sterfte onder kinderen van oudere vaders lager is. Verder nemen de sterftecijfers der kinderen toe, naarmate de aantallen levendgeboren kinderen stijgen.

Het gemiddeld aantal overleden kinderen per echtpaar, voor het geheele Rijk 1.18, bedroeg in de gevallen, waarin de man bij het huwelijk 20 jaar of jonger was, 1.58 en waarin hij 40 jaar of ouder was, 0.95. In de kleinste gemeenten varieren deze gemiddelden tusschen 1.52 en 1.07, in de grootste tusschen 1.48 en 0.64.

De berekeningen inzake het aantal overledenen per 100 levend geboren voor elke leeftijdsklasse van den vader, geven de volgende resultaten:

Aantal levend geboren kinderen	Leeftijd van den man bij het huwelijk						Totaal
	Bened. 20 jaar	20-24 jaar	25-29 jaar	30-34 jaar	35-39 jaar	40 j. en ouder	
1	11.64	8.75	7.96	8.72	7.62	7.44	8.39
2	11.06	8.23	7.99	7.80	8.68	9.20	8.13
3	13.08	11.49	10.63	10.91	11.78	11.25	11.09
4	13.20	13.95	13.18	13.16	14.15	14.90	13.56
5	16.11	14.91	14.88	14.65	15.25	12.16	14.89
6	17.40	16.23	16.20	16.54	16.07	14.29	16.25
7	19.15	17.33	17.48	17.40	16.71	14.65	17.40
8	19.61	18.10	18.07	18.32	18.87	15.99	18.14
9	18.82	19.67	19.35	19.22	18.52	16.60	17.47
10	19.95	20.79	21.07	21.02	20.92	10.51	20.90
11	22.94	22.64	22.31	22.46	22.51	17.94	22.49
12 en meer	30.12	28.71	27.67	26.59	28.43	29.90	28.24
Totaal	21.80	19.91	18.88	18.58	19.14	17.69	19.42

Merkwaardig is, dat de sterfte der kinderen uit gezinnen met 1 kind bijna zonder uitzondering hooger is dan die van kinderen uit gezinnen met 2 kinderen. Voor het overige ziet men een stijging van de sterfte naarmate de gezinnen grooter zijn.

Ook hier wijken de cijfers der afzonderlijke gemeentegroepen vaak sterk af van die voor het geheele Rijk. Zoo vindt men voor de huwelijken, waar de man, ten tijde van het sluiten van het huwelijk, 20 jaar of jonger was; als hoogste gemiddelde 23.51 in de gemeenten van 20.000—100.000 inwoners en het laagste in de gemeenten met minder dan 5000 inwoners, namelijk 20.28. Neemt men nu wederom den leeftijd van 40 jaren en ouder van den vader als criterium, dan ziet men in de grootste steden het gunstigste gemiddelde met 16.27 en het minst gunstigste in de gemeenten met 20.000—100.000 inwoners, namelijk 18.82. Andere uitersten ziet men b.v. in de gevallen, waar de vader 20 jaren of jonger was en het verlies van 1 kind te betreuren viel: bedraagt hier het gemiddelde voor het geheele Rijk 11.64, in de kleinste gemeenten werd 19.05 en in die van 5000—20.000 inwoners 4.35 gevonden. In de grootste steden daarentegen ziet men een gemiddelde van 13.51, dat boven het Rijkscijfer gelegen was. Aldus kan men in de staten en tabellen voor iederen leeftijd van den man en voor elk kinderental varianten vinden.

Dit is ook het geval bij de verhoudingscijfers tusschen de gezinnen, welke op het tijdstip van de telling een of meer (tot 12 en meer) kinderen verloren hadden. Met het stijgen van het aantal kinderen wordt het aantal gevallen, waarin geen der kinderen overleed, steeds lager. In de huwelijken met 1 kind bedroeg het aantal echtparen, dat dit eene kind door den dood verloor 8.39 en bleven er dus per 100 gemiddeld 91.61 echtparen, die geen verlies hebben geleden.

Bij de huwelijken met 5 kinderen is het percentage dergenen, die niet den dood van één kind te betreuren had, reeds gedaald tot 49.89 en bij de echtparen met 10 kinderen tot 19.08.

Omgekeerd stijgt het aantal echtparen, dat één kind verloor, tot 31.93 pCt. bij de huwelijken met 5 kinderen. Nadien daalt het. Voor de rubriek „2 kinderen overleden” wordt het topcijfer — 21.94 — bereikt, in de gezinnen met 10 levendgeboren kinderen en voor de rubriek „3 kinderen overleden”, — 17.44 —, bij de gezinnen met 11 en meer kinderen. Bij een aantal van 4 en meer kinderen overleden ligt het zwaartepunt bij de echtparen met een nakomelingschap van meer dan 12 kinderen.

Jhr. Mr. SCHURBEQUE BOELJE.

ONTWIKKELING VAN DE WERELDKOOPVAAR- DIJVLOOT EN DE WERELDSCHEEPVAART IN 1934.

De ontwikkeling van de wereldscheepvaart, die wij in een vroeger overzicht hebben behandeld ¹⁾, heeft in den loop van 1934 geen belangrijke wijziging ondergaan. De vermindering van de tonnage der wereldvloot, medio 1932 begonnen, hield in de periode van midden 1933 tot September 1934 aan. Over het laatste kwartaal van 1934 zijn nog geen gegevens bekend omtrent het aantal verloren gegane en gesloopte schepen en de tonnagevermindering, die daarvan het gevolg is geweest. Schat men die vermindering echter in verband met de beweging in de eerste drie kwartalen van 1934 ²⁾, dan blijkt, dat de vermindering in tonnage van de wereldvloot tot eind 1934 is blijven doorgaan.

De totale scheepsruimte van de wereldkoopvaardijvloot, voorzoover de schepen een grotere tonnage hebben dan 100 BRT, bedroeg op 1 Juli 1933 67,9 miljoen ton, op 1 Juli 1934 65,6 miljoen ton. Sindsdien is ongeveer 600.000 ton meer gesloopt en verdwenen dan te water gelaten, zoodat begin 1935 de wereldvloot ongeveer 65 miljoen ton groot zal zijn geweest.

Beschouwen wij de gegevens van de te water gelaten en verdwenen schepen nader aan de hand van nevenstaande grafiek dan valt duidelijk een keerpunt in 1931 waar te nemen.

Vóór 1931 overtrof de tonnage der te water gelaten schepen de scheepsruimte, die op eenigerlei wijze verdween. In 1931 hielden beide grootheden elkaar ongeveer in evenwicht, waarbij de nieuwbouw nog iets de overhand had. In 1932 en 1933 werd zeer weinig bijgebouwd en ging de sloop van oude en verouderde schepen belangrijke afmetingen aannemen. Het verschil tusschen de beide kolommen in het bovenste gedeelte van de grafiek wordt negatief. De lijn, die dit verschil aangeeft (zie het benedenste gedeelte van de grafiek), komt in de laatste jaren onder de nullijn te liggen, d.w.z. de totale scheepsruimte vermindert. Zulks is ook in 1934 nog het geval geweest, maar toch in mindere mate dan in 1933, toen er ruim 2 miljoen ton aan scheepsruimte meer werd opgeruimd dan bijgebouwd. Deze vermindering bedroeg in 1934 (wanneer men de sloop in het vierde kwartaal volgens het verloop der sloopbeweging op 500.000 ton schat tegen bijna 750.000 ton in het vierde kwartaal van 1933) iets meer dan 1 miljoen ton. In de periode 1932—1934 zou de wereldscheepsruimte derhalve met bijna 4,5 miljoen ton zijn verminderd, hetgeen overeenkomt met de gegevens, in de volgende grafiek verwerkt.

In 1934 werd ongeveer tweemaal zo veel scheepsruimte te water gelaten als in 1933, nl. resp. 967.000 en 489.000 ton. Dit verschil wordt door de vergrootte activiteit in slechts vijf landen verklaard, overeenkomstig de volgende gegevens.

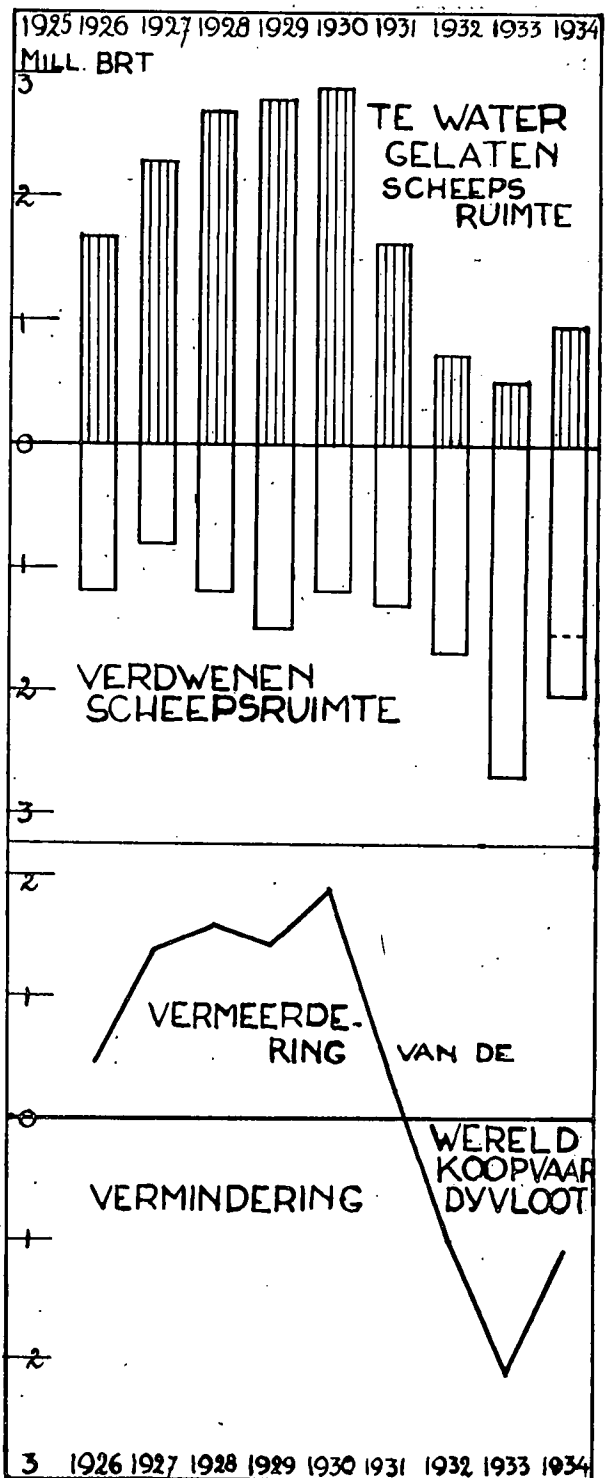
In 1934 meer te water gelaten dan in 1933 in

Engeland	326.762 ton
Japan	78.130 „
Duitsland	31.538 „
Denemarken	27.713 „
Nederland	11.006 „
Totaal....	475.149 ton

Voor al in Engeland is de bedrijvigheid sterk groot. Evenals vóór de crisis wordt in Engeland ca. de helft van alle schepen te water gelaten. Het niveau

¹⁾ Zie het Economisch-Statistisch Kwartaalbericht van 17 Januari 1934. Daarin vergeleken wij varende en opgelegde tonnage in verschillende landen, benevens den omvang van het havenverkeer in de voornaamste havens. De eerste gegevens zijn afkomstig van Lloyd's Register of Shipping, de laatste van het Bulletin Mensuel de Statistique van den Volkenbond. Voor de conclusies omtrent de ontwikkeling in de eerste crisisjaren verwijzen wij verder naar bovenvermelde beschouwing.

²⁾ De werkelijke vermindering tot ulto. Sept. 1934 is door een stippellijn in de grafiek weergegeven.

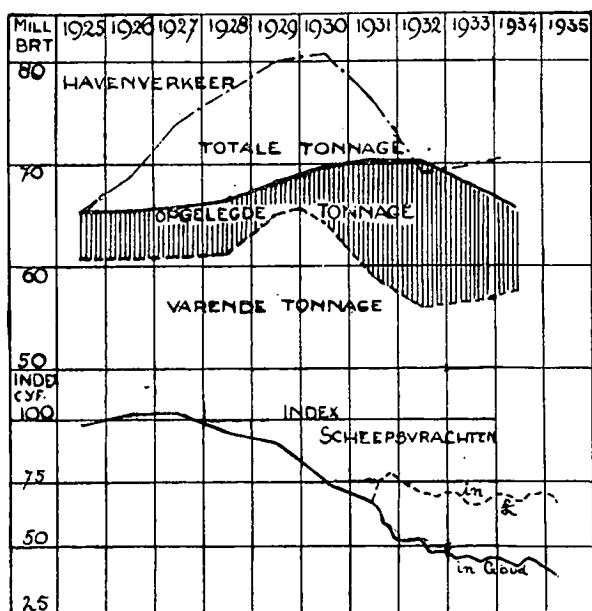

van den scheepsbouw stond er in 1934 nagenoeg op een derde van de hoogte van 1929, dezelfde verhouding als voor de geheele wereld, terwijl in ons land slechts nagenoeg een vierde deel van de in 1929 te water gelaten tonnage van stapel liep (resp. 46.905 en 186.517 ton).

In de tweede grafiek hebben wij de tot medio 1934 beschikbare gegevens over de totale scheepsruimte en de opgelegde tonnage aangegeven. Daarbij is de opgelegde scheepsruimte vanaf de totale beschikbare scheepsruimte naar beneden geteekend, zoodat het verschil de varende scheepsruimte aangeeft.

Men vindt hier de vermindering der wereldscheepsruimte met 4,5 miljoen ton terug door daling van de lijn der totale tonnage van 70 miljoen ton in 1932 tot ruim 65 miljoen in 1934. ¹⁾ De opgelegde scheepsruimte is iets meer afgenomen in dezelfde periode, zoodat de lijn, die de varende tonnage aangeeft, een flauwe stijging vertoont. Deze stijging komt overeen

¹⁾ Deze cijfers hebben betrekking op de grootte der koopvaardijvloot op 30 Juni van ieder jaar.

met de havenbeweging in 1933 en 1934, die, volgens de gegevens van het Bulletin Mensuel van den Volkenbond, na een zeer sterke daling tot 1932, weer langzaam toeneemt. Bij de door ons berekende gegevens hebben wij getracht de in ballast varende schepen uit te schakelen. In de publicatie van den Volkenbond wordt nl. voor een gedeelte der landen de havenbeweging inclusief en exclusief de in ballast varende schepen aangegeven. Voor de landen, die slechts het totaal der havenbeweging vermelden, hebben wij dezelfde verhouding tusschen in ballast varende schepen en totale scheepvaartbeweging aangenomen als voor de landen, waarbij beide gegevens bekend waren. Zulks kan niet tot groote fouten leiden, daar deze verhouding niet aan bepaalde havens is gebonden, maar voor de geheele wereldscheepvaart ongeveer gelijk zal zijn.

Vergelijkt men de verschillende lijnen in de tweede grafiek; dan blijkt, dat de omvang der havenbeweging in 1934 zich op een niveau beweegt overeenkomstig de periode 1926/27, terwijl de varende scheepsruimte bijna 10 pCt. kleiner is. Zonder twijfel heeft de rationalisatie in de scheepvaart vorderingen gemaakt door snellere schepen, betere havenuitrusting, waardoor sneller geladen en gelost kan worden. Vanaf 1932 stijgen de lijnen van de varende tonnage en van het havenverkeer ongeveer evenwijdig, hetgeen beteekent, dat deze rationalisatie blijvend is en dat werkelijk op den duur met een geringere vloot kan worden volstaan dan 8 jaar geleden ter bediening van een zelfde goederenbeweging.

Men ontkomt niet aan den indruk, dat de varende tonnage op het moment zelfs rijkelijk groot is voor het te verwerken goederenvervoer. Immers het vracht-indexcijfer van „The Economist” (in goud) beweegt zich nog steeds in dalende richting. De vrachten in papieren Ponden blijven de laatste jaren, afgezien van enkele ups en downs, vrij stabiel.

Overziet men thans de situatie, dan zijn de perspectieven niet gunstig, wanneer er niet binnenkort een belangrijke verbetering in den wereldhandel optreedt. Immers, er staat op het oogenblik in de wereld, volgens Lloyd's gegevens, ongeveer 1,2 miljoen ton scheepsruimte op stapel, die in den loop van 1935 gereed zal komen en de wereldvloot zal vergroten. De slooping van bestaande schepen neemt sedert den herfst van 1933, dus reeds bijna anderhalf jaar, van kwartaal op kwartaal af. Op deze wijze wordt snel het moment benaderd, waarop de wereldscheepsruimte opnieuw constant blijft, waarbij dan ca. 10 pCt., goeddeels uit oudere en langzamere schepen bestaande, door zeer moderne snelvarende schepen zal zijn vervangen. Zonder opleving in den wereldhandel zal dus het dringende aanbod van beschik-

bare scheepsruimte gedurende de eerstkomende jaren blijven bestaan, terwijl het percentage der opgelegde schepen, dat over de geheele wereld ca. 12 bedraagt, nog steeds hooger is dan hetgeen als normaal kan worden beschouwd, daar het vóór de crisis niet meer dan de helft van dit percentage bedroeg.

Ook voor den scheepsbouw, die afhankelijk is van deze werkzaamheden ter verbetering der bestaande koopvaardijvloot, zijn de perspectieven nog weinig bemoedigend. De geringe opleving van 1934 kan slechts de inleiding tot een betere periode worden voor deze bedrijven, wanneer de vervanging van oude schepen door betere wordt voortgezet, ondanks de ongunstige perspectieven voor de eerstvolgende jaren. Het is dan ook zeer wel te begrijpen, dat allerwegen het vraagstuk van de subsidieering der nationale scheepvaart zoowel als die van den scheepsbouw door de regeringen ernstig onder de oogen wordt gezien.

DE RIJKSMIDDELEN OVER MAART 1935.

Oppervlakkig beschouwd maakt het in dit nummer voorkomende Overzicht van den stand der Rijksmiddelen op ultimo Maart van het dienstjaar 1935 een niet zoo onbevredigenden indruk. Immers, indien wij ons even bepalen tot de Indirecte Belastingen van Afdeling Ib, de totale opbrengst bedroeg in de afgelopen maand f 30.653.200 tegen f 26.045.200 in Maart 1934 en vertoonde derhalve een toename van f 4.608.000. Bij nadere analyse blijkt evenwel, dat de vooruitgang voornamelijk zit in een drietal posten, t.w. de invoerrechten, den tabaksaccijns en de omzetbelasting. Ten aanzien van de eerste twee der genoemde heffingen moet worden opgemerkt, dat de ontvangsten van Maart 1934 door bijzondere omstandigheden zeer aan den lagen kant waren en wat de omzetbelasting betreft, deze was in het begin van het vorige jaar nog niet op gang. Op zichzelf beschouwd was de opbrengst van de drie bedoelde middelen ditmaal volstrekt niet hoog. Voeg hierbij het uit een fiscaal oogpunt niet onbedenkelijke feit, dat de opbrengst f 2.526.000 bij de gemiddelde maandraming ten achter bleef en het zal duidelijk zijn, dat er voor optimistische beschouwingen over den loop der middelen vooralsnog geen aanleiding is.

De totale opbrengst van het eerste kwartaal bedroeg f 91.073.600 tegen f 73.947.500 in hetzelfde tijdvak van 1934 en bij een raming van f 99.537.500. Laat men de omzetbelasting buiten de vergelijking, dan worden de cijfers aldus: opbrengst 1e kw. 1934 f 64.765.900; opbrengst 1e kw. 1935 f 76.693.800; raming 1e kw. 1935 f 79.162.500. Deze vergelijking is inderdaad niet al te ongunstig.

In vergelijking met de overeenkomstige maand van het vorige jaar vertoonen de invoerrechten, de zout-, de suiker- en de tabaksaccijns, de belasting op gouden en zilveren werken, de omzetbelasting en de couponbelasting een hooger opbrengstcijfer. De overige middelen brachten minder op dan in Maart 1934.

De dividend- en tantiëmebelasting liep ditmaal een weinig terug (met f 8.100). Door de hogere opbrengst van Januari jl. heeft het 1e kwartaal toch nog f 40.800 meer opgeleverd dan in het vorige jaar. De voor dit middel gunstige maanden zijn echter nog niet aangebroken en aan de thans bekende cijfers mag dan ook niet te veel betekenis worden gehecht. De invoerrechten verschaffen f 1.361.400 meer dan in dezelfde maand van 1934. De opbrengst van dit middel was echter in laatstgenoemde maand niet gunstig, al bracht Maart 1934 ook ruim f 1.7 miljoen meer op dan de daaraan voorafgaande maand. De invoer was in de laatste maanden van 1933 sterk geprikkeld door de a.s. omzetbelasting en bij wijze van reactie bleef de invoer in de daarop volgende maanden beneden het normale. Niettegenstaande het tarief met ingang van 1 Juli 1934 werd verhoogd, waren de ontvangsten ditmaal volstrekt niet hoog, immers f 762.600 beneden de maandraming, waarbij

dan nog komt, dat ook de eerste twee maanden van dit jaar zeer ongunstig waren. Gerekend over drie maanden is 1935 in het voordeel met f 5.243.100; daarentegen is ten opzichte van de raming een achterstand ontstaan van f 4.465.600. De vermindering van onzen buitenlandschen handel door de steeds voortgaande crisismaatregelen komt ook uit in de gestadige daling van het statistiekrecht, dat ditmaal met f 12.350 terugliep.

Het zout gaf een surplus van f 9.300, waardoor het accres van de reeds verstreken maanden steeg tot f 113.800. Met den geslachtaccijns blijft het buitengewoon slecht gaan; er kwam f 218.800 minder binnen dan in Maart 1934 door de belangrijke daling der veeprijzen. Ook de wijnaccijns liep terug (met f 19.400). Hetzelfde moet gezegd worden van den gedistilleerd accijns en den bieraccijns, die dalingen te zien gaven van resp. f 406.400 en f 57.900. Al deze middelen ondergaan in zeer sterke mate den invloed van de economische crisis, waardoor de koopkracht vermindert en het verbruik afneemt. Bij geen van hen werd ook de maandraming bereikt, terwijl ook het kwartaaloverzicht zeer ongunstige cijfers vermeldt. Met den suikeraccijns gaat het den laatsten tijd beter; de afgelopen maand leverde een surplus van f 788.800 boven Maart 1934 en f 1.071.100 meer dan de maandraming. Vermoedelijk staat deze stijging in verband met de stagnatie in den uitvoer van suikerhoudende goederen. Ook de tabaksaccijns maakt geen kwaad figuur; de vooruitgang bedroeg ditmaal f 1.363.500; hiertegenover staat, dat de ontvangsten van Maart 1934 buitengewoon laag waren, doordat met den 1sten van die maand de verhooging van den accijns voor tabak, sigaren en sigaretten was ingegaan en de accijns in de daaraan voorafgaande maanden ruim gevloeid had. Ook moet worden opgemerkt, dat de raming in de afgelopen maand niet werd gehaald. Het kwartaaloverzicht geeft voor den suikeraccijns en den tabaksaccijns gunstige cijfers te zien; de opbrengst van de eerste drie maanden van 1934 werd tot dusver met f 2.751.200 en f 1.916.700 overtroffen.

De belasting op gouden en zilveren werken gaf iets meer, (f 850); de ontvangsten van Maart 1934 waren echter laag. De omzetbelasting vertoonde een vooruitgang van f 1.953.500; in het begin van 1934, gaf dit middel nog geen normale opbrengsten. De loop van deze heffing stelt teleur. De ontvangsten waren ditmaal niet meer dan f 5.180.900, een bedrag, dat reeds meermalen werd gehaald en niet onbelangrijk beneden de maandraming van f 6.791.700 blijft; de daling der prijzen is de aanwijsbare factor voor dit ongunstige resultaat. Met de couponbelasting gaat het beter; de ontvangsten waren ditmaal f 128.800 hooger en al werd de maandraming niet verkregen, het kwartaaloverzicht is althans gunstig, daar $\frac{1}{4}$ der raming met f 450.500 werd overschreden.

De z.g. conjunctuurheffingen maakten ditmaal een minder goed figuur. De zegelrechten wezen een decrees aan van f 53.200, waarvan f 30.200 aan een trager vloeien van de heursbelasting is toe te schrijven. De registratierechten gaven f 120.700 minder; een opbrengst van f 838.200 is inderdaad minimaal. Daar de vorige maanden vrij gunstig waren, valt bij beide middelen, gerekend over drie maanden, nog een vooruitgang te constateeren (van resp. f 348.600 en f 271.800).

Aan successierechten werd f 42.500 minder ontvangen. De vorige maanden waren intusschen zóó gunstig, dat tot dusver in 1935 f 1.878.200 meer binnenkwam dan in het 1e kwartaal van 1934. Met de loodsgelden gaat het in dalende lijn; de vermindering belooft ditmaal f 58.800, waarin mede de met ingang van 1 Augustus jl. in werking getreden tariefsverlaging tot uitdrukking komt.

Wat de Directe Belastingen, onder Afdeeling Ia verantwoord, betreft, valt het op, dat aan grondbelasting thans f 8.903.800 op kohier is gebracht. Daar

de stand op ultimo Februari nog slechts f 1.725.800 bedroeg, wegens vertraging in de totstandkoming der kohieren, is dus in den loop van de zoo juist verstreken maand f 7.178.000 voor het Rijk aan aanslagen opgelegd. In de overige belastingen van deze groep is gedurende de afgelopen maand slechts een geringe toeneming van het zuiver kohierbedrag te bespeuren. Bij vergelijking van de cijfers van ultimo Maart jl. met die van het overeenkomstige tijdstip van het vorige jaar blijkt, dat over de geheele lijn een teruggang is waar te nemen, die voor de inkomstenbelasting f 1.500.400 bedraagt.

Staat II, die dit jaar voor het eerst in het overzicht voorkomt en waarin wordt aangegeven, hoe de positie van het afgelopen dienstjaar op dit oogenblik is, wijst aan, dat in de zuivere opbrengst der directe belastingen in Maart jl. nog eenige, zij het niet belangrijke wijzigingen zijn gekomen. Van meer belang is, dat uit dezen staat blijkt, dat bij de grondbelasting en de inkomstenbelasting het bedrag der raming voor den dienst 1934 is overschreden, resp. met f 7.090 en f 4.592.100.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE HOUDING VAN HET NATIONAAL-SOCIALISME IN DUITSCHLAND TEN OPZICHT VAN DE CONCEN- TRATIEBEWEGING EN DE CONCERNVORMING.

Dr. R. Rosendorff te Arosa schrijft ons:

Na den oorlog heeft de behoefte aan technische record-prestaties en commercieel-financiële aaneensluiting van alle krachten niet alleen in Duitschland, doch in de geheele wereld tot een enorme concentratie in de industrie en het bankwezen geleid.¹⁾

Deze ontwikkeling, welke typeerend werd voor de wereldhuishouding en waardoor belangrijke structuurveranderingen plaats vonden, had tengevolge, dat er weinig geïsoleerde naamlooze vennootschappen meer bestaan.

Deze, ook thans nog dagelijks groeiende concentratiebeweging voltrekt zich in twee rechtsvormen, t.w. die van de *fusie*, (de algeheele samenvoeging van ondernemingen) of in die van concerns. In het laatste geval blijven de met elkander verbonden ondernemingen weliswaar zelfstandig, doch zij worden tot een economische eenheid samengevoegd. Deze eenheid kan door het verkrijgen van aandelenpakketten tot stand komen of zij berust op overeenkomsten. (Belangengemeenschappen, enz.). De op deze wijze tot stand gebrachte aaneensluiting van maatschappijen wordt in de meeste gevallen door uitwisseling van leden van de directie nog hechter gemaakt.

In vroeger jaren was de Duitse regeering deze economische ontwikkeling gunstig gezind. Dit bleek inzonderheid uit de afschaffing van de belasting op fusies en verdere verlichting van belastingdruk voor aaneensluitingen in den vorm van concerns. Het door het Rijkministerie van Justitie in 1930 gepubliceerde ontwerp voor de hervorming van het Duitse aandelenrecht stelde ook ten aanzien van het handelsrecht verlichtingen ter bevordering van de concentratiebeweging voor. Toen echter als gevolg van de economische crisis een aantal groote concerns ineenstortte (b.v. de Frankfurter Allgemeine Versicherungsgesellschaft, de Norddeutsche Wollkammerei und Kammgarnspinnerei te Bremen) en andere moesten worden gesaneerd (b.v. de Hapag en Lloyd Union) maakte de aanvankelijk gunstige meening over concerns plaats voor een pessimistische beoordeeling. Men begon van een z.g. „Konzerndämmerung” te spreken en voorspelde een wedergeboorte van de kleine en middelgroote bedrijven.

In Duitschland leidde deze ongunstige beoordeeling

¹⁾ Verg. Rosendorff: „Die rechtliche Organisation der Konzerne” (Berlijn-Weenen; Spaeth & Linde); Id. „Konzerndämmerung? Die Konzerne im Zeichen der Wirtschaftskrise und die Stellung des Gesetzgebers zu ihnen” (Zürich; Orell Füssli); Id. „Wesen und Besonderheiten der Konzernbildung in der Schweiz” (Zürich; Orell Füssli).

ling van de concentratiebeweging reeds onder het kabinet *Brüning* tot een verordening, die een gemakkelijke ontbinding van concerns beoogde. Niettemin groeide de tendens tot concentratie in de industrie en in het bankwezen over de geheele wereld ongestoord en tegenover de ontstemming, welke in verschillende landen ten aanzien van deze beweging viel waar te nemen, waarschuwden mannen zooals Wassermann (Deutsche Bank), Bosch (I. G. Farben) en de voorzitter van het Unilever Concern.

Het reeds in 1920 gepubliceerde Nationaal-Socialistische program neemt ten opzichte van de kapitalistische organisatievormen een tegengesteld standpunt in. Punt 13 zegt: „Wir fordern die Verstaatlichung aller bereits vergesellschafteten Betriebe". Deze bepaling wordt door Gottfried Feder als volgt verklaard: Groote ondernemingen moeten bestreden worden. De Rijkscommissaris Wagner laat zich nog scherper uit: „Onder het parool: „rationalisatie" kwamen fusies tot stand, waaruit concerns en trusts ontstonden. Het einde van een dergelijke economische politiek, waarbij slechts het recht van den sterkste geldt, is het staatsmonopolie, het staatskapitalisme volgens Russisch voorbeeld. . . . Het Nationaal-Socialisme zal er voor zorgen, dat dit gevaar van het Deutsche bedrijfsleven wordt afgewend en de natuurlijke voorwaarden voor een gezonde ontwikkeling worden geschapen."

Deze houding van het Nationaal-Socialisme leidde ook reeds tot wettelijke maatregelen, waardoor de verdere tendens van het bedrijfsleven tot concentratie en concernvorming zal worden tegengegaan. In de eerste plaats was de wet op de vennootschappen op aandelen van 5 Juli 1934 hierop gericht. Indien een naamlooze vennootschap, een commanditaire vennootschap of aandelen of een vennootschap met beperkte aansprakelijkheid (G.m.b.H.) in een vennootschap onder firma wordt veranderd, dan geeft deze wet zoowel verlichtingen in handelsrechtelijk opzicht als op het gebied van belastingen. Het nieuwe „Kapitalverkehrssteuergesetz" van 16 October 1934 bepaalt, dat de tot dusverre bij fusies verleende verlichting van belasting wordt afgeschaft. Voorts is volgens het nieuwe „Körperschaftssteuergesetz" van denzelfden datum de winst gemaakt bij fusies nog slechts in zooverre vrijgesteld van belasting als wordt gewaarborgd, dat deze winst later aan de „Körperschaftsteuer" onderworpen zal zijn. Tenslotte heeft de Rijksregering door de desbetreffende wet van 9 October 1934 de ontbinding van bepaalde maatschappijen ingeleid, waaraan geen economisch bestaansrecht meer wordt toegekend. Dit zijn de zogenaamde „Mantelgesellschaften", welke voor concerndoeleinden vaak een belangrijke rol in het economisch leven hebben gespeeld.

De economische noodzakelijkheid bleek echter sterker te zijn dan de tegen de concentratiebeweging gericht beweging van het Nationaal-Socialisme. In overeenstemming met de economische ontwikkeling over de geheele wereld blijft ook in Duitschland de concentratiebeweging en de concernvorming in al haar karakteristieke geleidingen zich nog in den jongsten tijd ontwikkelen, terwijl een ontbinding van deze scheppingen slechts daar te zien is, waar de economische omstandigheden zulks gebieden.

Zoo zal b.v. de Hapag-Lloyd-Union worden ontbonden en door regionale maatschappijen worden vervangen, omdat men slechts op deze wijze de verschillende lijnen in de scheepvaart weder rendabel meent te kunnen maken. Bij andere maatschappijen werden alleen de deelnemingen, welke niet tot het eigenlijke bedrijf behooren, uitgestooten, b.v. de Schultheiss/Patzenhofer Bierbrauerei, die haar belangen in de spiritus- en cementindustrie prijs gaf. Andere ondernemingen weer werden gereorganiseerd, zonder dat er afzonderlijke ondernemingen voor in de plaats zijn gekomen of de concernvorming werd tegengegaan. Ik verwijs in dit verband naar de reorganisatie van de Stahlverein tot één onderneming, door

fusie van de afzonderlijke tot het concern behorende maatschappijen, welke in de plaats van de tot dusverre aan elkander gebonden maatschappijen kwam, naar de reorganisatie van de Charlottenhütte en tenslotte naar de aaneensluiting tusschen het Rheinisch Westfälische Elektrizitätswerk, de Roddergrube en de Rheinische Braunkohlen-Gesellschaft door een garantie-overeenkomst voor het dividend in verband met de overneming van deelnemingen.

Ten aanzien van deze ontwikkeling bleken de betrokken kringen niet blind voor de noodzakelijkheid om hun in den aanvang van dit artikel weergegeven verlangens met de werkelijkheid in overeenstemming te brengen. Zoo werd reeds maanden geleden namens een vertegenwoordiger van de Rijksregering de verklaring afgelegd, dat het Deutsche Nationaal-Socialisme weliswaar nog steeds in principe tegenstander van de warenhuisconcerns is, doch dat men niettemin de concerns moest ontzien, omdat daarin voor ongeveer R.M. 400 miljoen bankcrediet is geïnvesteerd, waaraan door het Rijk is deelgenomen. Ook de vele arbeiders en kantoorbedienden zouden gevaar lopen, indien men direct tegen de warenhuizen zou optreden. Het laatste argument gaf ook voor de houding van de Pruisische regering ten opzichte van het cigarettencolonn Reemtsma-Neuerburg den doorslag. Tegen de leidende personen van dit concern werd een strafproces ahangig gemaakt wegens omkoopings, als ook om andere redenen. De Pruisische Minister-President gaf op 4 Februari 1934 evenwel opdracht aan den Minister van Justitie Kerrl, om de negen strafprocessen te vernietigen. De in de „Deutsche Justiz" van 9 Febr. 1934 gepubliceerde beschikking motiveerde deze vernietiging inzonderheid met het oog op de in ongelegenheid gebrachte arbeiders en kantoorbedienden, „weil die strafgerichtliche Untersuchung eine schwere Erschütterung eines wichtigen Industriezweiges mit sich bringen könnte".

Bijzonder kenmerkend voor de houding van de regering, om bepaalde politieke eischen bij de economische noodzakelijkheid ten achter te stellen, is het feit, dat zoowel in het nieuwe „Körperschaftssteuergesetz" als in het nieuwe „Reichsbewertungsgesetz" de vrijstelling van belasting voor „Schachtelgesellschaften" bleef gehandhaafd, hoewel de afschaffing van dit privilege herhaaldelijk was geëischt en ook in overeenstemming was met het belastinghervormingsplan van Staatssecretaris Reinhardt. Dit privilege bestaat, zooals bekend, uit het volgende. Indien een maatschappij, welke onbeperkt verplicht is tot het betalen van belasting, sedert het begin van het boekjaar onafgebroken heeft deelgenomen in het kapitaal van een soortgelijke maatschappij in den vorm van aandelen of deelnemingen ten minste voor een vierde, dan blijft de winst, die uit deze deelneming voortvloeit, buiten den aanslag. Een zelfde bepaling bevat het „Reichsbewertungsgesetz", volgens hetwelk onder dezelfde voorwaarden de deelneming, die niet tot het eigenlijke bedrijf behoort, vrijgesteld is van de vermogensbelasting. Bij de motiveering van deze nieuwe belastingwetten wordt de handhaving van dit privilege als volgt gerechtvaardigd:

„Im Finanz- und Steuerrechtsausschuss der Akademie für deutsches Recht wurde geltend gemacht, dass die völlige Beseitigung oder auch die Einschränkung der bestehenden Schachtelvergünstigung zu einer erheblichen Mehrbelastung der Gesellschaften führen könne. In vielen Fällen sei es gegenwärtig nicht möglich, die Verschachtelungen aufzulösen. Es wurde auch darauf hingewiesen, dass die Aufhebung der Schachtelvergünstigung zu einem stärkeren Zusammenschluss von bisher selbständigen Gesellschaften und damit zu unerwünschter Bildung von Riesenunternehmen führen könne."

Als aanvulling op deze uiteenzettingen wijst de president van den Senaat van het Reichsfinanzhof, Bodenstern, nog inzonderheid erop, dat de beperking van het privilege van deelnemen in andere maat-

schappijen voor het Duitsche bedrijfsleven nadeelig is in den concurrentiestrijd met het buitenland, waar economische organen wel gebruik kunnen maken van de voordeelen van concervorming, „ein Gesichtspunkt, der in unserem Kampfe um die Aufrechterhaltung der Ausfuhr nicht gering einzuschätzen ist.“

Uit deze ontwikkeling kan de conclusie worden getrokken, dat niet steeds van den voorrang van de politiek boven het maatschappelijk leven kan worden gesproken, doch dat ook thans nog het maatschappelijk leven vaak het karakter van de politieke maatregelen bepaalt. Terwijl, zooals Dr. Lasch, de Directeur van de Academie voor Duitsch Recht, op den voorgrond stelt, enkele critici meenen, dat de commissie tot hervorming van het aandeelenrecht bij haar voorstellen te weinig rekening heeft gehouden met de Nationaal-Socialistische verlangens, merkt het verslag van deze commissie zeer terecht op:

„Die Gesetzgebung muss mit der historischen geworden und den unabänderlichen Gesetzen der Wirtschaft entsprechenden Eigenart der grossen Gesellschaften rechnen.“ Dr. Lasch voegt hieraan toe, dat de Nationaal-Socialistische eischen, welke aan de nieuwe wetgeving voor aandeelen worden gesteld:

„nicht dahin gehen, die deutsche Wirtschaft in die Zwangsjacke lebensfremder und oft noch in keiner Weise abgeklärter Theorien zu stecken. Sie haben vielmehr zum alleinigen Ziel die deutsche Wirtschaft zur höchsten Leistungsfähigkeit, zum Nutzen der ganzen deutschen Volkswirtschaft zu führen und innerhalb der Wirtschaft dem arbeitenden deutschen Menschen den ihm gebührenden Platz auch gegenüber den Interessen des Kapitals zu sichern.“

Nadruk verboden.

DE ZWEDSCHE STAAT VEROORDEELD TOT ERKENNING VAN DE GOUDCLAUSULE

Dr. R. Aschenbrenner te Kopenhagen schrijft ons:

De in 1924 met een looptijd van 30 jaren uitgegeven 5½ pCt. Dollar-leening van Zweden leidde tot een proces tusschen een Zweedsche verzekeringmaatschappij en het Ministerie van Financiën. Deze, indertijd door de National City Company te New-York geëmitteerde leening, bevatte de gebruikelijke Amerikaansche goudclausule. Na het loslaten van den gouden standaard door Amerika had de inwisseling van de coupons door het Zweedsche Ministerie van Financiën in papieren Dollars plaats, onder verwijzing naar het Amerikaansche recht en de Amerikaansche rechtspraak. Het Zweedsche Opperste Gerechtshof heeft thans in het sedert Januari 1934 loopende proces beslist, dat de niet in Amerika wonende, noch aan Amerikaansch recht onderworpen houders van deze leening, die de obligaties ten tijde van het van kracht worden van de Amerikaansche wet reeds in hun bezit hadden, de betaling in gouden Dollars kunnen eischen. Volgens het Zweedsche recht bestaat geen beperking van de geldigheid der goudclausule. Uitdrukkelijk wordt nog gezegd, dat betaling in goud te New-York geenszins uitgesloten is, en dat er zelfs in een dergelijk geval geen reden zou bestaan, om het Ministerie van Financiën van de betalingsverplichting in goud vrij te stellen. Met deze kwestie zal het hoogste Zweedsche gerecht zich thans nog hebben bezig te houden.

De 5½ pCt. Dollar-leening werd destijds ten bedrage van 30 miljoen Dollar uitgegeven. In October 1933 werd bij een aanbod tot conversie in een zuivere Zweedsche Kronenleening 16.8 miljoen Dollar geplaatst. Het meerendeel van het restant werd in papieren Dollars omgezet, zoodat slechts een betrekkelijk klein bedrag (ongeveer 3 mill. Dollar) onder de gerechtelijke beslissing zou vallen. Van veel grooter belang is de principieele betekenis van het vonnis, dat anders luidt dan de beslissing van het hoogste Deensche Gerechtshof, dat in een overeenkomstig geval zich op Amerikaansch recht heeft gebaseerd en de geldigheid van de goudclausule heeft ontkend.

AANTEEKENINGEN.

Wijziging van de economische politiek van Tsjecho-Slowakije?

Evenals Engeland en de Vereenigde Staten heeft *Tsjecho-Slowakije* een jaar geleden gemeend door de devaluatie een voorsprong t.a.v. den export op andere landen te verkrijgen en een opleving op de binnenlandsche markt te kunnen bewerkstelligen. Weliswaar zijn er ook in Tsjecho-Slowakije tegenstanders van de devaluatie, doch men kan niet zeggen, dat hun vrees bewaarheid werd. Anderzijds, aldus „Der Deutsche Oekonomist“ in het nummer van 29 Maart jl., kunnen echter ook de voorstanders van devaluatie niet zonder meer beweren, dat zij geheel en al bevredigd zijn. Eenerzijds is dit toe te schrijven aan de bijzondere economische structuur van het land en de slechts begrensde mogelijkheden t.a.v. het verkrijgen van een grooteren export door devaluatie, anderzijds aan het feit, dat de te volgen economisch-politieke koers niet geheel en al duidelijk is. Van het standpunt van den uitvoer heeft de devaluatie ongetwijfeld tot een verbetering medegewerkt, de uitvoer is met Kr. 1,44 milliard tot Kr. 7,29 milliard gestegen.

Dat de vermeerdering van den uitvoer met 24,7 pCt. echter nog niet voldoende is, om aan het, voor de binnenlandsche markt te groote industriele productieapparaat, voldoende emplooi te verzekeren, blijkt uit de naar verhouding vrij geringe daling van de werkloosheid. Zij baart de regeering, inzonderheid met het oog op de a.s. verkiezingen groote zorg. Daar door de handelspolitieke maatregelen van de voor de Tsjechische producten in aanmerking komende landen de gunstige gevolgen van de devaluatie beginnen af te nemen, is de regeering genoodzaakt alle pogingen in het werk te stellen, om den uitvoer te vergrooten. Eerstens werd de exportcredietgarantie met Kr. 1 milliard verhoogd — inzonderheid met het oog op den uitvoer naar Rusland — en voorts heeft men met een kapitaal van Kr. 50 mill. en een garantie van den Staat van Kr. 500 mill. een maatschappij opgericht, welke exportwissels, die slechts gedeeltelijk door effecten zijn gedekt en van twee handteekeningen zijn voorzien, zal verdisconteeren. Deze maatregel beoogt het opnemen van credieten te vergemakkelijken, en tegelijkertijd een druk op de banken uit te oefenen. Of deze maatregelen ter bevordering van den uitvoer tot een opleving van het Tsjechische bedrijfsleven zullen bijdragen, zal echter niet in de laatste plaats van de constellatie van de buitenlandse politiek afhangen.

De prijsvorming in het binnenland ondervond nauwelijks eenigen invloed van de devaluatie. De stijging van het indexcijfer van groothandelsprijzen van 647 in Jan. 1934 tot 694 in Jan. 1935 werd in hoofdzaak door den kleinen oogst en de prijspolitiek van het graansyndicaat veroorzaakt, terwijl de prijzen van industriele grondstoffen en -fabrikaten slechts weinig gestegen zijn. Daarentegen werd de invoer van belangrijke grondstoffen door de devaluatie duurder.

Het is nu voor de Tsjechische regeering de vraag, welke maatregelen zij dient te nemen t.a.v. de groote werkloosheid, welke door de devaluatie en de genoemde exportfinancieringen alleen niet kan worden bestreden. Het is wel opmerkelijk, dat toonaangevende regeeringsinstanties tenslotte tot dezelfde methoden zijn gekomen als de Deutsche regeering heeft toegepast. In de houding van den Minister van Buitenlandsche Zaken, Benesj, valt zonder twijfel een zekere wijziging te constateeren, zoowel ten aanzien van de buitenlandse als t.a.v. de economische politiek. In een onlangs gehouden rede verklaarde Benesj zich voor de stelselmatige ontwikkeling van het bedrijfsleven in tegenstelling met de gedachte van het economisch *laissez-faire*, welke, naar zijn meening, haar tijd had gehad.

De stelselmatige economische opbouw onder leiding

van den staat moet natuurlijk het ondernemers-initiatief niet aantasten. Benesj vestigde nadrukkelijk de aandacht op de nieuwe organisatie van industrie, landbouw en handel in Duitschland. Deze gedachten en pogingen, meende Benesj, schiepen een nieuwe economische situatie, waaraan Tsjecho-Slowakije zich niet zou kunnen onttrekken. Hij schetste in het kort de richtlijnen volgens welke het economisch leven zich ook in Tsjecho-Slowakije in de toekomst zal moeten ontwikkelen.

Op het oogenblik is een plan in voorbereiding, waarin de hoeveellheid landbouwproducten, welke van de afzonderlijke staten gedurende meerdere jaren kan worden afgenomen, zal worden bepaald. Voor de industrie zou moeten worden berekend, hoeveel de binnenlandsche markt kan opnemen en hoeveel men, op basis van het bovenvermelde ruilplan, zou kunnen exporteeren. Dan zou men nauwkeurig de bedrijvigheid van de industrie en het aantal werklozen, dat overwegend uit de industrie voortkomt, kunnen berekenen. Die werklozen, welke niet door de op deze wijze tot standgekomen verbetering van den buitenlandschen handel worden aangetrokken, zouden door een grootscheepsch werkverschaffingsprogramma moeten worden ingeschakeld.

Het ontbreekt Benesj overigens niet aan critiek. Tot de tegenstanders behoort de vroegere Minister van Financiën, Prof. Karl Englis, thans President van de Nationale Bank. Hij uitte zich op de laatste algemeene vergadering vrij sceptisch over de pogingen inzake een stelselmatige ontwikkeling van het bedrijfsleven en wees omvangrijke werkverschaffingsobjecten, welke niet in overeenstemming waren met de kapitaalvorming, beslist van de hand. Men zal nu dienen af te wachten, welke richting de overhand zal krijgen.

Daling van de kosten van levensonderhoud.

Uit het jongste overzicht van den stand van de kosten van levensonderhoud te Amsterdam, uitgegeven door het Bureau van Statistiek der gemeente, blijkt, dat de daling van de kosten van levensonderhoud zich heeft voortgezet. Voor de arbeidersgezinnen is er sedert December jl. voor het geheele budget een daling van 1.5 pCt., voor de gezinnen van meer-gegoeden een daling van 1.4 pCt. Voor de voeding alleen is de daling groter en wel 3.3 pCt. voor de arbeidersgezinnen en 2.7 pCt. voor de gezinnen van meer-gegoeden.

Vergeleken met een jaar geleden zijn de kosten van levensonderhoud voor arbeidersgezinnen met ongeveer 3.5 pCt. gedaald. Dit feit is zonder twijfel verheugend, omdat het een stap in de goede richting beteekent. Bedenk men echter, welke afstand nog moet worden afgelegd, voordat het aanpassingsproces doeltreffend is, dan kan er nog weinig reden voor optimisme zijn. Immers, men moet niet uit het oog verliezen, dat de kosten van levensonderhoud na Juni 1933 zijn gestegen en dat zij zich sedertdien op een

hoog niveau zijn blijven bewegen. Eerst sedert het einde van het vorige jaar is de daling eerst goed ingezet.

Kosten van levensonderhoud voor arbeidersgezinnen.

	Maart	Juni	Sept.	Dec.
1933 ..	78.1	77.8	79.0	80.7
1934 ..	80.1	79.2	79.3	78.6
1935 ..	77.4	—	—	—

In de periode van bijna twee jaar, vanaf de mislukking van de Economische en Monetaire Wereldconferentie (Juni 1933), waarin het economisch leven van ons land voortdurend door nieuwe schokken werd getroffen, de waarde van den uitvoer sterk daalde en de werkloosheid aanzienlijk toenam, zijn de kosten van levensonderhoud nog niet met één procent gedaald. Al is een verdere verlaging van de kosten van levensonderhoud te verwachten, dan zal deze toch zeer groote afmetingen moeten aannemen, alvorens het evenwicht met de niet-goudlanden is hersteld.

V.

Geringe vermindering van de Staatsschuld in 1934.

De Nederlandsche Staatsschuld heeft in 1934 weinig verandering ondergaan, gelijk uit het Algemeen Verslag van den Stand der Staatsschuld blijkt. De volgende, aan dit Verslag ontleende, cijfers geven een indruk van de ontwikkeling sedert 1913.

Toestand op 31 December	Totaal der geconsolideerde schuld	Vlottende schuld	Totaal der Staatsschuld	Vorderingen die vermeld zijn in den wekestaat van den stand van 's Rijks Schatkist
1913	1.148.404.800	5.862.159	1.154.266.959	—
1918	1.850.587.950	611.201.167	2.461.789.117	3.945.561
1922	2.728.319.550	814.694.714	3.543.014.264	434.407.631
1925	2.876.482.000	335.670.451	3.212.152.451	327.213.641
1927	2.738.767.150	217.806.888	2.956.574.038	293.688.803
1928	2.585.756.300	251.836.707	2.837.593.007	253.800.786
1929	2.461.752.400	265.331.870	2.727.084.270	258.857.867
1930	2.387.798.350	294.931.062	2.682.729.412	310.524.639
1931	2.338.471.100	527.264.733	2.865.725.833	376.244.943
1932	2.475.282.500	618.367.912	3.093.650.412	426.893.003
1933	2.722.844.300	648.603.532	3.371.447.832	445.166.543
1934	2.700.305.850	661.997.054	3.362.302.904	354.550.839

De totale Staatsschuld is dus in 1934 met ruim *f* 9 miljoen verminderd. Dit is een gevolg van de daling van de geconsolideerde schuld met ruim *f* 22 miljoen. De vlottende schuld is namelijk gestegen en heeft sinds 1922 haar hoogsten stand bereikt. De vorderingen van 's Rijks Schatkist zijn met bijna *f* 90 miljoen verminderd, hetgeen vooral is toe te schrijven aan de verminderde vordering op Ned.-Indië (*f* 118.307.868 tegen *f* 238.604.971 op 31 Dec. 1933). Door de uitgifte van de leening 1934 heeft Ned.-Indië een groot gedeelte van haar schuld aan den Nederlandschen Staat kunnen aflossen.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	14-20 April 1935	Sedert 1 Jan. 1935	Overeenk. tijdvak 1934	14-20 April 1935	Sedert 1 Jan. 1935	Overeenk. tijdvak 1934	1935	1934
Tarwe	14.100	294.575	387.541	—	3.707	19.009	298.282	406.550
Rogge	2.370	82.322	143.961	—	281	11.057	82.603	155.018
Boekweit	284	8.300	6.749	—	—	—	8.300	6.749
Maïs	4.075	233.804	329.915	200	38.245	74.489	272.049	404.404
Gerst	798	115.802	129.089	300	12.375	18.744	128.177	147.833
Haver	5.397	45.806	49.053	—	1.460	950	47.266	50.003
Lijnzaad	—	37.161	88.501	7.885	183.415	99.677	220.576	188.178
Lijnkoek	1.000	7.041	35.541	—	—	25	7.041	35.566
Tarwemeel	242	5.548	5.489	40	2.026	785	7.574	6.274
Andere meelsoorten	408	10.467	18.353	—	1.022	2.183	11.489	20.536

BOEKAANKONDIGINGEN.

Insurance against Credit Risks door Dr. E. M. Shenkman. (Londen 1935. P. S. King & Son Ltd. Prijs 15 s.).

Dit boek voorziet in een leemte, doordat het zeer systematisch de verschillende vormen behandelt, waaronder de verzekering tegen creditrisico's plaats vindt. Het eerste gedeelte geeft een analyse van de creditrisico's, een bespreking van de wijze waarop het risico kan worden verminderd en beschrijft verder de ontwikkeling van het creditrisico.

Belangrijk is vooral het tweede gedeelte, omdat hierin de verschillende vormen, waaronder staatsgaranties worden verleend, aan een nadere bespreking zijn onderworpen. Zeer uitvoerig is de schrijver over het Engelsche en Duitsche stelsel van staatsgarantie voor exportcredieten. Daarna worden ook in het kort de stelsels van enkele andere landen belicht (Frankrijk, België, Nederland, Tsjecho-Slowakije, Denemarken, Japan, Oostenrijk, Noorwegen, Zweden, Finland, Letland, Polen, Italië en Spanje).

Die Anlagepolitik der Sparkassen door Anton Woller. (Berlijn 1934; Carl Heymanns Verlag. Weenen; Oesterreichischer Wirtschaftsverlag).

Deze studie behandelt voornamelijk de liquiditeits- en rentabiliteitsproblemen, die zich ten aanzien van spaarbanken voordoen.

Na uiteengezet te hebben onder „sparen”, de besparing van geldmiddelen te zullen verstaan, en wel slechts in zoverre als deze bijdraagt tot de maatschappelijke kapitaalvorming (dus niet het oppotten), staat schrijver stil bij de spaarbanken en geeft een inzicht in de functie van deze instellingen. Vervolgens worden de verschillende mogelijke wijzen van belegging en de daarbij mogelijke risico's uitvoerig behandeld. Als voorbeelden van wettelijke voorschriften omtrent de beleggingspolitiek worden de regelingen van Oostenrijk en Pruisen genoemd (resp. van 1892 en 1922; gewijzigd en aangevuld in 1927 resp. 1931).

De beleggingen worden in drie hoofdgroepen ingedeeld: namelijk in a. credieten op langen, b. op korten termijn en c. waardepapieren en onroerende goederen. De hier-tusschen in Duitschland en Oostenrijk voorgeschreven onderlinge verhoudingen worden nagegaan en gemotiveerd. In Duitschland blijkt ook blanco credit te zijn toegestaan, echter voor geen hooger bedrag dan 4 pCt. van de inlagen. Het moet speciaal als steun der sociaal zwakkeren dienen en zal steeds kleine bedragen betreffen.

MAANDCIJFERS.

OVERZICHT VAN DEN STAND DER RIJKSMIDDELEN. (In Guldena)

Afdeling Ia Dir. belastingen.	Kohieren voor den dienst 1935 ¹⁾			
	Totaal bedrag	Bedragen, welke zijn terugge- geven of anders dan wegens be- taling op de kohieren af- geschreven	Zuiver bedrag	Zuiver bedrag der ko- hieren voor den vorige dienst in dezelfde maand van het vorige jaar ²⁾
Benaming der middelen				
Grondbelast. a)	8.903.773	—	8.903.773	9.351.391
Inkomst.bel. b)	19.684.310	535.699	19.148.611	20.649.040
Vermogens.bel. c)	5.495.465	43.748	5.451.717	5.595.972
Verdedig.bel. I	2.926.082	45.653	2.880.429	3.062.903
Bel. v. d. doode hd.	123.771	—	123.771	—
Totalen	37.133.401	625.100	36.508.301	38.659.306

a) $\frac{1}{4}$ hoofdsom + 20 opecenten op de hoofdsom der gebouwde eigendommen.

b) Hoofdsom + opecenten. c) Hoofdsom + opecenten.

¹⁾ Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit $\frac{2}{3}$ gedeelte van het met 1 Mei 1935 aanvangende belastingdienstjaar 1935/1936 en $\frac{1}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1934/1935.

²⁾ Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit $\frac{2}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1934/1935 en $\frac{1}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1933/1934.

Afdeling Ib Overige middelen.	Maart 1935	Sedert 1 Maart 1935	Overeen- komstige periode 1934
Benaming der middelen			
Divid.- en tantiëmel.	598.616	1.633.681	1.592.842
Rechten op den invoer	7.362.408	19.909.448	14.666.310
Statistiekrecht	139.284	378.350	428.108
Accijns op zout	208.758	629.750	515.974
Accijns op geslacht	424.437	1.304.434	1.787.704
Accijns op wijn	536.364	647.100	716.159
Accijns op gedistill.	2.404.581	6.880.174	7.496.216
Accijns op bier	607.360	1.712.679	2.151.480
Accijns op suiker	5.237.769	14.484.989	11.733.823
Accijns op tabak	2.751.222	8.783.205	6.866.482
Bel. op gouden en zilverw.	38.355	114.205	142.118
Omzetbelasting	5.180.936	14.379.777	9.181.616
Couponbelasting	297.855	1.700.538	467.489
Recht. en boeten v. zegel	1.330.055 ³⁾	4.746.078 ⁴⁾	4.397.498
Recht. en boet. v. registr.	838.173	3.023.020	2.751.261
Recht. en boet. v. succes- sie, v. overgang bij over- lijden en v. schenking	2.402.405	9.925.950	8.047.730
Opbrengst d. loodsgelden	294.611	820.248	1.004.676
Totalen	30.653.189	91.073.626	73.947.486

³⁾ Hieronder begrepen wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissionairs in effecten, enz. f 238.022 (Beursbel.); ⁴⁾ Id. f 825.354.

AFDEELING II. DIENSTJAAR 1934.

Benaming der middelen	Bedrag van de raming	Zuivere op- brengst over het tijdvak van 1 Jan. 1934 tot en met de maand Maart 1935
Grondbelasting. ($\frac{1}{4}$ hoofdsom + 20 opecenten op de hoofdsom der gebouwde eigendommen.)	9.735.000	9.742.093
Inkomstenbelasting (hoofdsom + 20 opecenten).	54.880.000 ^{*)}	59.472.071
Vermogensbelasting (hoofdsom + 55 opecenten).	17.515.000 ^{*)}	17.173.571
Verdedigingsbel. I	11.700.000	8.912.617
Belasting v. d. doode hand	3.000.000	1.215.967
Divid.- en tantiëmelasting	12.240.000	13.192.622
Rechten op den invoer	86.462.500 ^{*)}	82.190.166
Statistiekrecht	1.800.000	1.768.807
Accijns op zout	2.300.000	2.122.326
Accijns op geslacht	6.500.000	6.196.569
Accijns op wijn	2.340.000	2.718.288
Accijns op 't gedistilleerd	33.000.000	30.341.725
Accijns op bier	11.815.000	10.201.836
Accijns op suiker	62.200.000	52.923.917
Accijns op tabak	31.000.000	31.341.402
Belast. op gouden en zilverw.	600.000	497.374
Omzetbelasting	81.500.000	54.416.721
Couponbelasting	5.400.000 ^{*)}	4.116.786
Rechten en boeten van zegel	15.860.000	17.509.285
Rechten en boeten v. registr.	10.000.000	11.302.408
Rechten en boeten v. succes- sie, v. overgang bij overlij- den en v. schenking	30.400.000	34.840.203
Opbrengst der loodsgelden	3.500.000	3.629.940
Totalen	493.747.500	455.829.694

^{*)} Nader gewijzigd ingevolge de wet van 27 December 1934 (Stbl. No. 683) houdende wijziging van de Middelenwet van het dienstjaar 1934.

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET VERKEERSFONDS.

	992.041	3.818.868	818.615
Motorrijtuigenbelasting			
Rijwielbelasting	27.915	60.247	26.758
Totaal	1.019.956	3.879.115	845.373

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET GEMEENTEFONDS.

	Dienst 1934 Zuiver bedrag der kohieren tot en met de maand Mrt. 1935	Zuiver bedrag der ko- hieren voor den dienst 1933/34 tot en met de- zelfde maand van 1934
Gemeente.f.belast.	54.190.581	57.795.521
Tijd. op. o. d. gem.f.b.	20.436.321	22.063.680
Op. verm. t. get. v. 50	5.174.782	5.243.659
Tijd. op. o. d. verm.b.	3.104.869	3.146.195

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTOS.

Ned. (Disc Wissels. 4 1/2 10 Apr. '35	Lissabon 5 13 Dec. '34
Bk. { Bel. Binn. Eff. 5 10 Apr. '35	Londen 2 30 Juni '32
{ Vrsch. in R.C. 5 10 Apr. '35	Madrid 5 1/2 6 Nov. '34
Athene 7 14 Oct. '33	N.-York F.R.B. 1 1/2 1 Feb. '34
Batavia 3 1/2 1 Nov. '34	Oslo 3 1/2 22 Mei '33
Belgrado 5 1 Febr. '35	Parijs 2 1/2 31 Mei '34
Berlijn 4 22 Sept. '32	Praag 3 1/2 25 Jan. '33
Boekarest 4 1/2 15 Dec. '34	Pretoria 3 1/2 15 Mei '33
Brussel 2 1/2 28 Aug. '34	Rome 3 1/2 25 Mrt. '35
Budapest 4 1/2 17 Oct. '32	Stockholm ... 2 1/2 1 Dec. '33
Calcutta 3 1/2 16 Feb. '33	Tokio 3.65 2 Juli '33
Dantzig 4 21 Sept. '34	Weenen 4 23 Febr. '35
Helsingfors 4 3 Dec. '34	Warschau ... 5 26 Oct. '33
Kopenhagen 2 1/2 1 Dec. '33	Zwits. Nat. Bk. 2 22 Jan. '31

OPEN MARKT.

	1935				1934	1933	1914
	20 Apr.	15/20 April	8/13 April	1/6 April	16/21 April	17/22 April	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc. Prolong.	4-1/4	3 1/2-4 1/4	3 1/2-4 1/4	1 1/4-3 1/2	2-1/16	1/2-1	3 1/8-3 1/16
Londen Daggeld... Partic. disc.	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	3/4-1	1/4-1	1 1/2-2
Berlijn Daggeld... Maandgeld Part. disc. Warenw...	—	3 1/2-7/8	3 3/8-7/8	3-4	4-5 1/4	4 3/8-5 1/2	—
New York Daggeld 1) Partic. disc.	—	1/4-1/2	1	1	1	1-2 3/4	1 3/4-2 1/2

1) Koers van 19 Apr. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.
2) 15-18 April.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York*)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
16 April 1935	1.48 1/4	7.20 1/4	59.77 1/2	9.78 1/2	25.11	100 1/8
17 " 1935	1.48 3/16	7.19	59.62 1/2	9.77 3/8	25.08	100 1/8
18 " 1935	1.48 1/4	7.19	59.70	9.77	25.08 1/2	100 1/8
19 " 1935	—	—	—	—	—	—
20 " 1935	1.48 5/16	7.18 1/2	59.70	9.76 3/4	25.06 1/2	100 1/8
22 " 1935	—	—	—	—	—	—
Laagste d.w. 1)	1.48	7.17	59.50	9.76 1/4	25.02 1/2	99 3/4
Hoogste d.w. 1)	1.48 5/8	7.22	59.85	9.79	25.17 1/2	100 1/8
Muntpariteit	2.4878	12.1071	59.263	9.747	34.592	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
16 April 1935	48.—	—	6.19	1.48	12.32	20.27 1/2
17 " 1935	47.95	—	6.19	1.48	12.30	20.23
18 " 1935	47.94	—	6.19	1.48	12.32	20.24
19 " 1935	—	—	—	—	—	—
20 " 1935	47.93	—	6.20	1.48	—	—
22 " 1935	—	—	—	—	—	—
Laagste d.w. 1)	47.90	—	6.16	1.45	12.25	20.17 1/2
Hoogste d.w. 1)	48.05	28.—	6.22 1/2	1.50	12.37 1/2	20.35
Muntpariteit	48.003	35.007	7.371	1.488	13.09 1/2	48.52

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
16 April 1935	4.85 1/4	6.60	40.31	67.48
17 " 1935	4.85 1/4	6.59 1/4	40.28	67.49
18 " 1935	4.85 1/16	6.59	40.27	67.47
19 " 1935	—	—	—	—
20 " 1935	4.85	6.59 1/4	40.26 1/2	67.46
22 " 1935	—	—	—	—
23 April 1934	5.15 1/8	6.66 1/4	39.49	68.30
Muntpariteit ..	4.86	3.90 1/8	23.81 1/4	40 3/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	6 Apr. 1935	13 Apr. 1935	15/20 Apr. 1935 Laagste/Hoogste	20 Apr. 1935
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 1/8	97 1/8
Athene	Dr. p. £	5 1/2	5 1/2	5 1/8	5 1/8
Bangkok	Sh. p. tical	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8
Budapest	Pen. p. £	16 1/2	16 3/8	16 3/8	16 1/4
Buenos Aires 1)	p. pesop. £	18.90	18.85	18.80	19.—
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6 1/8	1/6 3/8	1/6 3/8	1/6 1/8
Constantin ..	Piast. p. £	604	600	600	602
Hongkong ..	Sh. p. \$	2/0 1/4	2/2 7/16	2/1 1/4	2/2 3/16
Kobe	Sh. p. yen	1/2 1/10	1/2 3/8	1/2 1/10	1/2 1/8
Lissabon	Escu. p. £	110	110	109 3/4	110 1/4
Mexico	\$ per £	17 1/4	17 1/4	16 3/4	17 1/4
Montevideo 2)	d. per £	19 1/2	19 1/2	19	19 1/2
Montreal	\$ per £	4.85 1/4	4.86 3/8	4.86	4.87 1/2
Riód. Janeiro 3)	d. per Mil.	3 1/16	3 1/32	2 3/16	2/3
Shanghai ..	Sh. p. tael	1/6 3/8	1/7 3/16	1/7	1/8 1/8
Singapore ..	id. p. \$	2/4 1/16	2/4 1/16	2/4.	2/4 3/16
Valparaiso 4)	\$ per £	115 1/2	115	117	117
Warschau ..	Zl. p. £	25 1/4	25 1/4	25 1/4	26

1) Offic. not. 15 laten, gem. not. welke importeurs hebben te betalen, 11 Mrt. 16.91. 2) Offic. not. vanaf 29 Mrt. 40 3/8; 1 Apr. 40 1/4; 2 Apr. 40 5/8; 4 Apr. 40 1/2; 5 Apr. 40 1/4; 6 Apr. 40 5/8; 10 Apr. 40 1/8; 11 Apr. 40 3/8; 17 Apr. 40 1/4. 3) Id. 11 Mrt. 4 1/4. 4) 90 dg. Vanaf 28 Aug. laatste exportnotering.

ZILVERPRIJS

	Londen 1)	N.York 3)
16 April 1935 ..	30 15/16	67 1/4
17 " 1935 ..	30 1/4	67
18 " 1935 ..	30 15/16	67 5/8
19 " 1935 ..	—	—
20 " 1935 ..	—	67 5/8
22 " 1935 ..	—	—
23 April 1934 ..	19 7/8	44 1/2
27 Juli 1914 ..	24 15/16	59

GOUDPRIJS 3)

	Londen
16 April 1935	143 1/4
17 " 1935	143 1/4
18 " 1935	143 7/8
19 " 1935	—
20 " 1935	—
22 " 1935	—
23 April 1934	135 7/8
27 Juli 1914	84 10 1/4

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen.	6 April 1935	15 April 1935
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank	f 14.786.268,03	f 29.582.298,77
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten Voorsch. op ult. Mrt. (resp. Febr.) '35 a/d. gemeenten verstrekt op a. haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsbel., alsmede op. op die belastingen en op de vermogensbelasting Voorschotten aan Ned.-Indië	" 430.794,46	" 147.287,60
Id. aan Suriname	" 141.325.751,74	" 139.792.852,82
Id. aan Curaçao	" 14.354.225,—	" 14.450.023,46
Kasvord. weg. credietverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand ..	" 1.824.871,97	" 1.935.633,45
Saldo der postrek. v. Rijkscomptabellen Vord. op het Alg. Burg. Pensioenfonds 1) Vord. op andere Staatsbedrijven 1) ..	" 117.166.811,38	" 118.528.428,48
Verstr. t. laste der Rijksbeogr. kasgeldleeningen aan gemeenten (saldo) ..	" 17.000.000,—	" 36.645.356,24
	32.533.435,44	42.222.213,73
	26.850.637,60	26.890.637,60

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen:	13 April 1935	20 April 1935
Saldo Javasche Bank	—	f 2.062.000,—
Betaalmiddelen in 's Lands kas	—	" 58.023.000,—
Vereffeningen:		
Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell.	f 139.487.000,—	" 140.337.000,—
Schatkistpromessen	" 750.000,—	" 750.000,—
Schatkistbiljetten	" 12.035.000,—	" 12.035.000,—
Muntbiljetten in omloop	" —	" —
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds. Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarb. bank.	" 2.566.000,—	" 2.566.000,—
Voorschot van de Javasche Bank	" 785.000,—	" 481.000,—
	576.000,—	—

SURINAAMSCHE BANK.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opelschb. schulden	Discont.	Div. rekeningen 1)
16 Maart 1935 ..	1.040	1.088	403	590	1.720
9 " 1935 ..	778	1.108	418	590	1.726
2 " 1935 ..	779	1.163	430	592	1.727
23 Febr. 1935 ..	801	977	386	597	1.689
16 " 1935 ..	799	985	392	597	1.688
5 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

1) Sluftp. der activa.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 23 April 1935.

		Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 32.859.362,12 Bijbnk. " 4.211.233,07 Ag.sch. " 4.388.268,74	f	41.458.863,93	
Papier o. h. Buitenl. in disconto	"	—	
Idem eigen portef.	f 805.725,—	"	805.725,—	
Af: Verkocht maar voor de bk.nog niet afgel.	"	—	
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 135.585.858,47 ¹⁾ Bijbnk. " 6.948.532,70 Ag.sch. " 41.595.835,01	f	184.130.226,18	
Op Effecten	f 179.437.261,89 ¹⁾			
Op Goederen en Spec.	f 4.692.964,29		184.130.226,18 ¹⁾	
Voorschotten a. h. Rijk	"	—	
Munt, Goud	f 107.093.830,—			
Muntmat., Goud	f 535.595.331,90			
	f 642.689.161,90			
Munt, Zilver, enz.	f 19.911.760,18			
Muntmat., Zilver	"	662.600.922,08 ¹⁾	
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfonds	"	37.990.038,94	
Gebouwen en Meub. der Bank	"	4.970.000,—	
Diverse rekeningen	"	5.972.502,70	
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221)	"	16.996.491,37	
	f		954.924.770,20	

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	f 3.807.914,92
Bijzondere reserve	f 5.000.000,—
Pensioenfonds	f 9.196.225,39
Bankbiljetten in omloop	f 845.543.545,—
Bankassignatiën in omloop	f 19.925,02
Rek.-Cour. { Het Rijk f 20.232.974,99 saldo's: { Anderen " 44.644.868,17	f 64.877.843,16
Diverse rekeningen	f 6.479.316,71
	f 954.924.770,20

Beschikbaar metaalsaldo f 299.143.147,09
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is " 747.857.865,—
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht " —

¹⁾ Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) f 73.789.100,—
²⁾ Waarvan in het buitenland " 201.532,58

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opschb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
23 April '35	107094	535.595	845.544	64.808	299.143	73
15 " '35	107094	554.864	856.746	77.556	309.010	73
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ¹⁾
15 " 1935	42.243	—	187.637	806	5.979
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

¹⁾ Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opschb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
13 " '35 ¹⁾	139.580	—	176.530	28.540	57.552
23 Mrt. 1935	117.476	27.641	173.272	41.802	59.087
16 " 1935	117.474	27.434	176.118	37.594	59.423
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
13 " '35 ¹⁾	910	66.390	—	10.640	68
23 Mrt. 1935	1.326	10.572	50.148	11.872	67
16 " 1935	1.209	10.539	49.195	11.784	68
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankblij. in circulatie	Bankblij. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
10 April 1935	193.091	388.308	64.248	6.346	10.231
3 " 1935	193.149	386.991	65.566	5.782	10.956
22 Juli 1914	40.164	—	29.317	—	33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
10 Apr. '35	88.476	9.216	103.297	39.656	64.782	42,5
3 " '35	96.096	10.549	109.674	40.459	66.158	41,1
22 Juli '14	11.005	14.736	—	42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
5 " '35	81.986	737	9	4.923	1.065	4.395	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Particulieren
12 Apr. '35	5.805	2.239	82.817	584	3.113	14.920
5 " '35	5.833	2.386	83.308	715	3.056	14.978
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
7 " 1935	80,9	21,8	4,3	3.599,0	48,6
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
7 " 1935	410,6	609,4	3.528,9	843,4	211,9
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 15, 7 April, resp. 32, 30 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIE (in Belga's).

Data 1935	Goud		Binnen- en buitenlandsche wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids-fondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Munt en diversen						Schatkist	Partic.
17 April	2.871	69	1.054	187	166	40	3.833	44	500
11 " "	2.831	68	1.037	191	166	40	3.854	39	429

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad		"Other cash" ²⁾	Wissels	
	Totaal bedrag	Goud-certificaten ¹⁾		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
3 Apr. '35	5.611,3	5.593,7	236,1	6,4	5,3
27 Mrt. '35	5.581,7	5.567,0	253,5	7,7	5,3

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ³⁾	Algem. Dek-kings-perc. ⁴⁾
27 Mrt. '35	2.430,3	3.130,6	4.919,1	146,9	72,5	—

¹⁾ Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de \$ op 31 Jan. '34 van 100 op 59,06 cents werd gedevalueerd.

²⁾ "Other Cash" does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.

³⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opschbare schulden: F. R. Notes en netto deposita. ⁴⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal leening.	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
20 " '35	2	7.640	10.858	3.196	19.625	4.454

De posten van De Ned. Bank, de Javascche Bank en de Bank of Eng-land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be-treffende valuta.